

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Olga Vlasova

Rozhodčí pravidla UNCITRAL a jejich využití v praxi

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Prof. JUDr. Květoslav Růžička, CSc.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 22. 06. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací na téma „Rozhodčí pravidla UNCITRAL a jejich využití v praxi“ vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 111 417 znaků včetně mezer.

Olga Vlasova

V Praze dne 22.6.2020

Poděkování

Za odborné vedení mé diplomové práce, velkou míru trpělivosti a ochoty, rychlost, lidský přístup a také za cenné a velmi podnětné rady při zpracovávání této práce děkuji vedoucímu práce Prof. JUDr. Květoslavu Růžičkovi, CSc.

OBSAH

1. Úvod.....	7
2. Mezinárodní rozhodčí řízení.....	9
2.1. Prameny rozhodčího řízení.....	13
2.1.1. Mezinárodní smlouvy.....	14
2.1.2. Vnitrostátní normy.....	15
2.1.3. Ostatní dokumenty.....	16
2.2. Rozhodčí smlouva jako základ rozhodčího řízení.....	17
2.2.1. Typy rozhodčí smlouvy.....	18
2.2.2. Forma a obsah rozhodčí smlouvy.....	19
2.3. Arbitrabilita.....	21
2.4. Ad hoc a institucionální arbitráž.....	22
3. Rozhodčí pravidla UNCITRAL.....	24
3.1. Komise UNCITRAL.....	24
3.1.1. Struktura Komise UNCITRAL.....	25
3.1.2. Role Komise UNCITRAL při tvorbě pramenů mezinárodního soukromého práva.....	26
3.2. Právní aspekty Rozhodčích pravidel UNCITRAL.....	28
3.2.1. Aktuální novelizace Rozhodčích pravidel UNCITRAL.....	28
3.3. Praktická realizace pravidel a norem UNCITRAL v moderních podmínkách rozvoje mezinárodního obchodu.....	37
3.3.1. Analýza tendence v praxi uplatňování právních norem UNCITRAL při regulaci mezinárodního obchodu ve fázi jeho současného vývoje.....	37
3.3.2. Právní aspekty vlivu sankcí a obchodních embarg na mezinárodní spory rozhodované v rozhodčím řízení.....	43

3.3.3. Použití norem UNCITRAL v mezinárodním obchodě z hlediska kontroly nad zajištěním obchodních transakcí.....	52
4. Závěr.....	58
Seznam použitých zdrojů.....	62

Anotace

Tématem této diplomové práce je zkoumání „Rozhodčích pravidel UNCITRAL a jejich využití v praxi“.

Relevantnost zvoleného tématu je určována zvyšující se tendencí v moderním světě vzájemně propojených mezinárodních ekonomických vztahů, a ve spojení s tím existujícími problémy jejich regulace v oblasti řešení ekonomických sporů, s přihlédnutím k měnící se politice ekonomických zájmů v globálním měřítku. Tato diplomová práce se skládá z úvodu, dvou kapitol s vnitřním členěním, závěru a seznamu použité literatury a pramenů.

Jako informační základna pro tuto diplomovou práci posloužila vědecká literatura, normativní právní akty a materiály soudní praxe.

Stanovené úlohy v diplomové práci budou řešeny obecnými a speciálními metodami, jako historické a formálně právní, s použitím obecných vědeckých metod analýzy a syntézy, srovnávacích metod. K dosažení cílů autorka použila také speciální vědecké metody, specifické pro právní vědu – právně-analytickou, právní komparativní a právně-deskriptivní metodu.

1. Úvod

Diplomová práce „Rozhodčí pravidla UNCITRAL a jejich využití v praxi“ je v současné době velmi aktuální. Její aktuálnost spočívá ve skutečnosti, že ve světovém společenství existuje tendence nárůstu mezinárodních hospodářských vztahů, a v důsledku toho dochází k prohlubování integračních procesů probíhajících ve všech sférách života světového společenství, což přitahuje pozornost jak právníků, tak i podnikatelů v okruhu zahraniční ekonomické činnosti. Důvodem je to, že hlavní rozvojovou prioritou je vytvoření jednotného trhu zboží, služeb a investic, a to vše navzdory tendenci izolovat kapitálové trhy, pokusům o izolaci trhů zboží a služeb i navzdory přítomnosti hospodářských sankcí.

V tomto ohledu je značná pozornost věnována problematice regulace ekonomických vztahů jak ze strany států, tak mezinárodních organizací. Dle mého názoru existuje vážný rozpor mezi touhou po globálním pokroku v zahraniční hospodářské spolupráci a právním mechanismem, podle kterého jsou mezinárodní vztahy upravovány hlavně kvůli dnešnímu rozporu mezi státy, které jsou účastníky těchto mezinárodních hospodářských vztahů. Tato situace vede ke komplexu problémů spojených s izolací tržních vztahů v odvětvovém a teritoriálním smyslu a jejich účastníků, k pokusům o omezení role regulace mezinárodního práva. Avšak hlavním problémem je zlepšení a vytvoření univerzálních a jednotných pravidel pro účastníky těchto vztahů. Dnešní praxe a úroveň realizace zahraničního obchodu odvětvového charakteru, výměny technologií, služeb a zboží ukazují na význam a potřebu existence institutu zahraničních ekonomických vztahů a jejich regulaci prostřednictvím norem UNCITRAL.

Objektem diplomové práce jsou normy mezinárodního práva, upravující postup při posuzování zahraničních ekonomických sporů na úrovni Vzorového zákona UNCITRAL pro mezinárodní obchodní arbitráž (přijátého v New Yorku dne 21. června 1985) a Rozhodčích pravidel UNCITRAL přijatých v souladu s rezolucí Valného shromáždění OSN 2205 (XXI) ze dne 17. prosince 1966 a rezolucí Valného shromáždění OSN 65/22 a jejich revizi v roce 2010.

Předmětem diplomové práce a analýzy Rozhodčích pravidel UNCITRAL je studium základních principů a mechanismů pro implementaci Rozhodčích

pravidel, jejich role a významu jako procesního základu pro řešení zahraničních ekonomických sporů.

Cílem diplomové práce je analyzovat postavení a rysy právní úpravy činností mezinárodního rozhodčího řízení, rozhodčí smlouvy a arbitrability jako základu pro fungování rozhodčího řízení, oblast využití Rozhodčích pravidel UNCITRAL a dalších norem UNCITRAL v současných podmínkách.

V souladu s výše uvedeným účelem lze vymezit následující cíle diplomové práce:

- seznámit se s právními prameny mezinárodního rozhodčího řízení; s typy, formou a obsahem rozhodčích smluv a také s arbitrabilitou;
- určit strukturu a roli Komise UNCITRAL při tvorbě pramenů mezinárodního soukromého práva;
- označit a vysvětlit právní aspekty Rozhodčích pravidel UNCITRAL s přihlédnutím k aktuálním novelizacím a oblasti jejich působnosti;
- poukázat na samotné rozhodčí řízení a na složení rozhodčího soudu, význam předběžných opatření s přihlédnutím k nákladům řízení;
- posoudit a ohodnotit realizaci Rozhodčích pravidel UNCITRAL, jejich rolí a význam v současných podmínkách formování norem mezinárodního práva, a to též v moderních podmínkách rozvoje mezinárodní spolupráce v obchodu a politice, s přihlédnutím ke vzájemným sankcím;
- seznámit se a prozkoumat použití norem UNCITRAL z hlediska kontroly nad zabezpečením obchodních transakcí, s přihlédnutím k posílení příležitostí pro podnikání v mezinárodním obchodě.

V diplomové práci byly použity poznatky českých, amerických a ruských odborníků – autorů v oblasti mezinárodního práva soukromého a občanského práva, jako jsou K. Růžička, N. Rozehnalová, M. Pfeiffer, A.J. Bělohávek, M. Moses, Б. Карабельников, А. Вологдин, Е. Виноградова.

Cíle, stanovené v této diplomové práci, budou řešeny zkoumáním právních předpisů České republiky, Evropské unie a mezinárodních právních aktů, a také judikatury Nejvyššího soudu České republiky a Kasačního soudu (Cour de cassation) Francie.

Diplomová práce zachycuje stav právních předpisů a judikatury k 22. červnu 2020.

2. Mezinárodní rozhodčí řízení

Rozvoj mezinárodní spolupráce je často doprovázen vznikem neshod a možných sporů mezi účastníky obchodního vztahů. Mezinárodní rozhodčí řízení je jedním z nejúčinnějších způsobů řešení takových právních sporů. Řeší zahraniční ekonomické spory vzniklé mezi subjekty zahraniční ekonomické činnosti, jejichž podniky jsou založené a registrované v různých zemích.

V mezinárodním rozhodčím řízení lze posuzovat případy, týkající se těchto hlavních otázek:

- spory, týkající se smluvních nebo jiných občanskoprávních vztahů dvou nebo více společností, z nichž alespoň jedna je zahraniční, vznikající v průběhu zahraniční ekonomické činnosti;
- spory mezi společnostmi se zahraničními investicemi a mezinárodními organizacemi mezi sebou, jakož i jejich spory se subjekty vnitrostátního práva.

Mezinárodní rozhodčí řízení je jednou z nejdůležitějších institucí moderního mezinárodního práva soukromého, avšak není v právní realitě novým jevem. Je známé již od starověku. Tak například již v antickém Řecku a v Římě byla možnost se obrátit na rozhodčí komise.¹

Nestátní povaha mezinárodních rozhodčích instituce jej odlišuje od vnitrostátních rozhodčích soudů. Základem fungování takového řízení je rozhodčí smlouva mezi stranami sporu. Jedná se o dohodu stran o řešení všech nebo určitých sporů, které mezi nimi vznikly nebo mohou vzniknout v souvislosti s jakýmkoli konkrétním právním vztahem.² Neexistence řádné rozhodčí smlouvy může mít pro stranu, jejíž

¹ Давыденко, Д. „Страницы истории международного...“, стр. 59, http://www.iurisprudentia.ru/files/stran_istor.pdf.

² Карабельников, Б.Р. «Международный коммерческий арбитраж», стр. 85.

právo je porušeno, vážné materiální důsledky. Podrobněji s rozhodčí smlouvou se seznámíme v bodě 2.2.

Volba toho, jakým způsobem se bude spor řešit, do značné míry závisí na stranách sporu. Drtivá většina je dána ve prospěch rozhodčího řízení. To je charakteristické zejména v oblasti zahraniční ekonomické aktivity. Tento způsob se zavedl jako nejpříjemnější způsob řešení sporů v moderních podmínkách, jelikož v sobě nese spoustu výhod.³ Mezi ně například patří: kratší doba projednání sporu, neveřejnost, vliv stran na výběr osob rozhodců, nižší náklady a snadná vymahatelnost rozhodčích nálezů.⁴

Mezinárodní rozhodčí řízení je rozhodování majetkových sporů v rozhodčím řízení rozhodčím soudem, který je buď stálý, nebo speciálně vytvořený v každém konkrétním případě, jehož hlavním účelem je projednání a řešení mezinárodního obchodního sporu ve specifické procesní formě a vydání závazného a vykonatelného rozhodnutí pro strany sporu.⁵

V samotné vědě mezinárodního práva soukromého po dlouhou dobu probíhají diskuse o právní povaze rozhodčího řízení a jeho postavení v systému řešení sporů. Po analýze teorií, které právní teoretici v této záležitosti vyjádřili, můžeme rozlišit alespoň tři základní teorie:⁶

1. Podle **smluvní koncepce** právní povahy rozhodčího řízení hlavní argument spočívá v tvrzení, že rozhodčí smlouva, která je základem pro předání sporu k rozhodčímu řízení, je běžnou občanskoprávní smlouvou. Obsahem takové smlouvy je pak výběr typu rozhodčího řízení, místa a doby řešení sporu, pravidel řízení, a také určení hmotného práva, které budou vybraní rozhodci uplatňovat. Z výše uvedeného vyplývá, že základem rozhodčího řízení je tedy rozhodčí smlouva, která zahrnuje dvě

³ Карабельников, Б.Р. «Международный коммерческий арбитраж», стр. 41.

⁴ Růžička, K. „Vnitrostátní a mezinárodní...“, str. 29–32.

⁵ Růžička, K. „Vnitrostátní a mezinárodní...“, str. 27; Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 57; Карабельников, Б.Р.«Международный коммерческий...», стр. 32.

⁶ Růžička, K. „Vnitrostátní a mezinárodní...“, str. 27; Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 71.

fáze: její uzavření (dohoda stran o výběru příslušného orgánu pro posouzení sporu) a její provedení (vydání rozhodčího nálezu). V rozhodčím řízení tak má velký význam **autonomie vůle stran**, což se projevuje ve volbě práva stranami, které upravuje řízení nebo podstatu sporu.⁷

2. **Jurisdikční (procesní) koncepce** – rozhodčí řízení je uznáváno jako zvláštní forma soudnictví, která se provádí jménem státu. V této souvislosti se rozhodčí smlouva považuje za procesní dohodu, jejímž hlavním účelem je vyloučit jurisdikci obecného soudu. O všech otázkách týkajících se mezinárodního obchodního rozhodčího řízení se rozhoduje na základě uplatňování práva konkrétního státu, ve kterém se řeší spory. Pravomoc mezinárodního rozhodčího senátu rozhodnout spor je tak založena právními normami, vytvořenými státem. Rozhodčí nález je jurisdikčním konečným aktem. To znamená, že byl vyřešen spor mezi dvěma nebo více stranami.⁸
3. **Smíšená koncepce** – má v sobě kombinace hlavních bodů dvou výše uvedených koncepcí. Arbitráž pro tuto koncepci je považována za nezávislou instituci, která zahrnuje procesní a hmotněprávní prvky. V takovém případě je možné uplatnit nejen vlastní právo státu, ve kterém probíhá rozhodčí řízení, ale také odpovídající cizí právo, na které se vztahuje příslušná kolizní norma. V tomto případě je zaznamenáno rozdělení konfliktních vazeb, pokud je soubor kolizních norem uplatňován v rámci jediné rozhodčí smlouvy ve vztahu k formě dohody nebo jiným podmínkám její platnosti, právní subjektivitě stran atd. Při tom vztah mezi obecným soudem a rozhodčím řízením je vyřešen podle procesního práva státu, ve kterém rozhodčí řízení probíhá, nebo státu, ve kterém se požaduje výkon rozhodčího nálezu. Zastánci smíšené koncepce se domnívají, že v rozhodčím řízení jsou prvky jak smluvní, tak i procesní koncepce. Otázky práva a právní způsobilosti stran při uzavření rozhodčí smlouvy a

⁷ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 74–75.

⁸ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 72–73; Růžička, K. „Vnitrostátní a mezinárodní...“, str. 28.

určení její formy se vztahují k hmotným vztahům. Věcí, týkající se rozhodčího řízení, uznání a výkonu rozhodčího nálezu se týkají procedurálních otázek.⁹

K výše uvedeným koncepcím lze přidat ještě další, čtvrtou koncepci – **autonomní**, která je však spíše okrajovou¹⁰. Ve své podstatě není teorií právní povahy rozhodčího řízení a má právo na svoji nezávislou existenci spolu s uznáním teorie *sui generis*.¹¹ Tato koncepce, na rozdíl od předchozích, byla vyvinuta k ospravedlnění povahy a zásad činnosti mezinárodní obchodní arbitráže, která je vyjádřena v denacionalizaci rozhodčího řízení a také k uznání neomezené autonomie vůle stran při výběru právních a procesních norem.¹²

Pojem „mezinárodní obchodní arbitráž“ byl poprvé zaveden v Evropské úmluvě o mezinárodní obchodní arbitráži z roku 1961, a je dále zakotven ve Vzorovém zákoně UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži z roku 1985.¹³

Charakteristickými rysy rozhodčího řízení, která jej odlišují od řízení před obecnými soudy, jsou jeho soukromá povaha, volba rozhodců (soudců) stranami a podřízenost různým právním úpravám.¹⁴

Alternativa mezinárodní obchodní arbitráže spočívá v tom, že spory v oblasti zahraničního obchodu spadají také do pravomoci obecných soudů. Pravomoc rozhodčího soudu ve sporech z mezinárodního obchodního styku ve velké většině případů vychází z rozhodčí smlouvy stran sporu, přičemž tato pravomoc je zpravidla výlučná.¹⁵

⁹ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 75–76.

¹⁰ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 76.

¹¹ Виноградова, Е.А. «Правовые основы организации и деятельности третейского суда», стр. 22.

¹² Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 77.

¹³ Карабельников, Б.Р. «Международный коммерческий арбитраж», стр. 8.

¹⁴ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 68–69.

¹⁵ Čl. IV Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži, 1961.

Slova „rozhodčí řízení“ a „arbitráž“ jsou synonyma.¹⁶ Pojem „arbitráž“ lze posuzovat ve třech smyslech, a to jako:

1. rozhodčí (arbitrážní) soud jako institut alternativní pravomoci, namísto soudu obecných;
2. samotný proces posuzování sporů u rozhodčího soudu;
3. složení mezinárodního rozhodčího soudu s ohledem na konkrétní spor – rozhodce.¹⁷

Výše uvedené pojmy a koncepce podléhají určitým zásadám mezinárodní arbitráže, konkrétně:

1. Strany mají možnost ovlivnit různé fáze rozhodčího řízení, díky autonomii jejich vůle.
2. Jednoduchost samotného rozhodčího řízení – je zde méně procesních pravidel, což umožňuje případ dostatečně rychle projednat.¹⁸
3. Obvykle se v rozhodčím řízení konají neveřejná zasedání – hlavně proto, aby se zajistilo zachování obchodních tajemství každé strany.¹⁹
4. Rozhodčí nález je konečný. Tím se rozumí, že je pro strany povinné dodržovat vše, co je v nálezů uvedeno a že je vynutitelný. Navíc to také znamená, že nemůže být přezkoumáván věcně.
5. Pokud se strany dohodnou na arbitráži, možnost řešit spor jinak (soudně) již nebude možná, jelikož rozhodčí smlouva vylučuje pravomoc obecných soudů.²⁰
6. Obecné soudy nemají právo zasahovat do rozhodčího řízení. Avšak i přesto obecné soudy plní dvě funkce – pomocnou a kontrolní. Pokud strany nevykonávají rozhodčí nález dobrovolně, pouze obecný soud má donucovací pravomoc. Navíc v určitých případech má obecný soud pravomoc zrušit

¹⁶ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 57.

¹⁷ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 55–56.

¹⁸ Růžička, K. „Vnitrostátní a mezinárodní...“, str. 30.

¹⁹ Růžička, K. „Vnitrostátní a mezinárodní...“, str. 31.

²⁰ Růžička, K. „Vnitrostátní a mezinárodní...“, str. 48.

rozhodčí nález, pokud byl doručen návrh od zúčastněné strany. Jinak rozhodčí soud projednává spory nezávislé na obecných soudech.²¹

2.1. Prameny rozhodčího řízení

Nejrozšířenější je dnes pojetí mezinárodní obchodní arbitráže jako institutu, který není vázán vnitrostátními právními předpisy žádného státu ani mezinárodními smlouvami.²² Takový institut rozhoduje o sporech na základě mezinárodního obchodního práva, včetně zohlednění obecných právních zásad nebo zvyklostí, a to *lex mercatoria*.²³ Avšak vzhledem k tomu, že mezinárodní obchodní arbitráž je jedním z nejdůležitějších institutů mezinárodního práva soukromého, platí pro rozhodčí řízení rovněž obecná ustanovení mezinárodního práva soukromého o zdrojích právní regulace.²⁴ Proto hlavními prameny práva upravujícími mezinárodní obchodní rozhodčí řízení jsou vnitrostátní právní předpisy a mezinárodní úmluvy.²⁵ EU zatím do úpravy rozhodčího řízení nezasahuje.²⁶

2.1.1. Mezinárodní smlouvy

Mezinárodní smlouvy jsou hlavním pramenem mezinárodního práva v oblasti mezinárodní obchodní arbitráže. Tak například Newyorská úmluva o uznání a výkonu rozhodčích nálezů z roku 1958, kterou vypracovala UNCITRAL a která byla přijata pod patronací OSN, představuje celou páteř systému v oblasti uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Téměř všechny hospodářské aktivní státy (státy, jejichž ekonomika je více méně stabilní, nebo mírně kolísající), čímž je přesně 163 států²⁷, jsou dnes stranami úmluvy.²⁸ Právě proto je považovaná za jeden z nejúspěšnějších

²¹ Růžička, K. „Vnitrostátní a mezinárodní...“, str. 20–21.

²² Moses, M. „The principles and practice...“, page 57–58.

²³ Moses, M. „The principles and practice...“, page 60–61.

²⁴ Ерпылева, Н.Ю. «Международный коммерческий арбитраж...», публикация ВШЭ, стр. 38.

²⁵ Rozehnalová, N. “Rozhodčí řízení...“, str. 103.

²⁶ Bříza, Petr a kol. „Zákon o mezinárodním...: komentář“, C.H. Beck, s. 687.

²⁷ Oficiální informace z webových stránek newyorkconvention.org na datum 7. dubna 2020.

²⁸ Rozehnalová, N. “Rozhodčí řízení...“, str. 107.

projektů v oblasti mezinárodního práva. Úmluva není příliš rozsáhlá – obsahuje pouze šestnáct článků. Newyorská úmluva obsahuje dvě hlavní ustanovení:

1. **Uznání platnosti rozhodčích smluv.** Zejména je stanoveno, že obecný soud na žádost žalovaného má povinnost zastavit řízení tam, kde existuje rozhodčí smlouva.²⁹ Z toho vlastně vyplývá, že obecný soud bude muset odmítnout právní ochranu žalobci, a to i během rozhodčího řízení v zahraničí. Spor už nikdy nebude spadat do jurisdikce obecného soudu.
2. **Uznání cizích rozhodčích nálezů a jejich výkon.** Je stanoven výčet povinností zúčastněných států týkajících se uznávání cizích rozhodčích nálezů na jejich území. Úmluva též obsahuje výčet všech potřebných písemností, které je nutné v příslušném řízení doložit obecnému soudu.³⁰

V rámci mezinárodního práva dále existují i další mezinárodní smlouvy. Mezi ně patří:

- Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži z roku 1961;
- Meziamerická úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži (Panama Convention) z roku 1975;
- Ammánská úmluva o obchodní arbitráži arabských států z roku 1987.³¹

2.1.2. Vnitrostátní normy

Vnitrostátní legislativa je reprezentována vnitrostátními akty (obvykle jsou to zákony) o mezinárodní obchodní arbitráži. V České republice v současné době platí zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů z roku 1994 (dále jako „ZRŘ“).³² Zákon dal úplně nový rozměr rozhodčímu řízení v České republice. Předtím tento typ řízení byl určen pouze pro spory týkající se zahraničního obchodu.³³ Pokud se nyní podíváme do věcného rozsahu zákona, konkrétně do §1 a §2, zjistíme, že upravuje i

²⁹ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 107.

³⁰ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 107.

³¹ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 107–109.

³² Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 111.

³³ Bělohávek, „Rozhodčí řízení a komunitární...“, Evropské právo 10/2002, str. 7.

rozhodování o majetkových sporech, s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a incidenčních sporů, kde je pravomoc dána soudu, a také s výjimkou sporů ze smluv, které se spotřebitelem uzavírá podnikatel.³⁴ Toto ustanovení, které stanoví nemožnost sjednání rozhodčí doložky u spotřebitelské smlouvy, vzniklo novelou zákona o rozhodčím řízení s účinností od 1. 12. 2016. Proto v současné době nelze před rozhodčím soudem vést spory ze spotřebitelských smluv uzavřených po tomto datu.

Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů byl vypracován v souladu s hlavními pravidly Vzorového zákona UNCITRAL z roku 1985, což je výslovně zdůrazněno v důvodové zprávě k zákonu.³⁵ OSN tento Vzorový zákon doporučila všem státům pro jakousi míru jednoty v postupech mezinárodního rozhodčího řízení. Tak vnitrostátní zákony různých států o mezinárodní obchodní arbitráži, vypracované na základě Vzorového zákona UNCITRAL, umožňují hovořit o jednotné interpretaci mezinárodního soukromého práva v této oblasti na vnitrostátní úrovni.³⁶

V určitých spojitostech lze pozorovat také vztah subsidiarity mezi občanském soudním řádem (dále jako „OSŘ“) a ZRŘ. Tento vztah lze odvodit z ustanovení §30, podle kterého nestanoví-li zákon jinak, užijí se na řízení před rozhodci přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu. Nejvyšší soud České republiky se tímto vztahem již zabýval ve svém usnesení 23 Cdo 1546/2012. Dospěl k závěru, že „z použití termínu „*přiměřeně*“ vyplývá, že rozhodčí řízení nepodléhá OSŘ přímo a jeho jednotlivá ustanovení nelze použít v rozhodčím řízení mechanicky“ a je třeba zohlednit obecné zásady, na kterých stojí rozhodčí řízení.³⁷

Nesmíme opomenout zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém (dále jako „ZMPS“), přesněji část sedmou tohoto zákona – „Rozhodčí řízení a uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů“. Ustanovení §117–122 odráží mezinárodní závazky

³⁴ Zákon č. 216/1994 Sb., ZRŘ, §1–2.

³⁵ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 112.

³⁶ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 115.

³⁷ Usnesení Nejvyššího Soudu 23 Cdo 1546/2012.

České republiky, což odpovídá pravidlům, která plynou pro Českou republiku z mezinárodních smluv.³⁸

2.1.3. Ostatní dokumenty

V souvislosti s výše uvedeným je třeba zvláště upozornit na roli regulačních dokumentů nelegislativní povahy v systému pramenů práva, upravujících mezinárodní obchodní arbitráž. Patří sem nejen výše uvedený Vzorový zákon vypracovaný pod záštitou a v rámci UNCITRAL, ale také Rozhodčí pravidla UNCITRAL z roku 1976, jakož i Rozhodčí řád EHK OSN z roku 1966.³⁹

Tyto dokumenty nejsou svou povahou právně závazné a mají pouze doporučující povahu. Avšak jejich velký význam a obrovský přehled možných řešení určitého problému vedly k široké použitelnosti těchto dokumentů v praxi. Po začlenění do norem vnitrostátních právních předpisů se ustanovení Vzorového zákona UNCITRAL stávají právně závaznými, a navíc mají sjednocenou povahu.

Co se týká norem rozhodčích pravidel, jejich praktické použití je způsobeno přímým odkazem na jejich ustanovení v rozhodčí smlouvě mezi stranami sporu. V takovém případě bude rozhodčí řízení a všechny záležitosti s ním související vyřešeny pouze na základě těchto pravidel.⁴⁰

Rozhodčí smlouvou se budeme podrobněji zabývat níže. Avšak i zde stojí za zmínku, že taková dohoda mezi stranami, dle mého názoru, může působit jako další pramen či zdroj pravidel upravujících mezinárodní rozhodčí řízení. Na základě vnitrostátního rozhodčího práva mají totiž strany příležitost samostatně stanovit pravidla řízení. Obvykle však účastníci řízení v praxi odkazují a souhlasí s použitím platných rozhodčích pravidel konkrétního stálého rozhodčího soudu.

³⁸ Bříza, Petr a kol. „Zákon o mezinárodním...: komentář“, C.H. Beck, s. 686.

³⁹ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 114.

⁴⁰ Карабельников, Б.Р. «Международный коммерческий арбитраж», стр. 25–26.

2.2. Rozhodčí smlouva jako základ rozhodčího řízení

Základem realizace mezinárodního rozhodčího řízení je platná rozhodčí smlouva mezi stranami sporu.⁴¹ Rozhodčí smlouva je dohoda stran o předání k rozhodčímu soudu všech nebo určitých sporů, které mezi nimi vznikly nebo mohou vzniknout v souvislosti s jakýmkoli konkrétním právním vztahem, bez ohledu na to, zda tento vztah má smluvní nebo mimosmluvní charakter.⁴² Podstata rozhodčí smlouvy v mezinárodním právu soukromém spočívá v tom, že zakotvuje vzájemně dohodnutou vůli stran mezinárodní obchodní smlouvy postoupit případný spor k vyřešení mezinárodnímu rozhodčímu řízení. Rozhodčí smlouva je ze své právní povahy smlouvou soukromoprávní, která je nezávislá na hlavní smlouvě, bez ohledu na její typ.⁴³ Strany se ale mohou dohodnout, že uzavření rozhodčí smlouvy bude základní podmínkou pro vznik smlouvy hlavní. Avšak ani v takovém případě se nestane rozhodčí smlouva součástí smlouvy hlavní. Takovou situaci je třeba posuzovat jako vázané a vzájemně podmíněné smlouvy.⁴⁴

2.2.1. Typy rozhodčí smlouvy

V současné době existují tři typy rozhodčích smluv: rozhodčí doložka (arbitration clause), rozhodčí smlouva jako všeobecné ujednání (arbitration agreement) a smlouva o rozhodci (submission agreement).⁴⁵

Rozhodčí doložka je nedílnou součástí smlouvy hlavní. Doložka je nejčastěji začleněna do textu smlouvy ve fázi, kdy se hlavní smlouva sjednává, proto nelze ještě hovořit o konkrétním sporu mezi stranami smlouvy. To znamená, že rozhodčí doložka směřuje do budoucna a lze říct, že má „slibný“ charakter. Zajišťuje přesunutí pravomoci rozhodnout spory, které mohou nastat v budoucnu, na rozhodce.⁴⁶ I když je

⁴¹ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 57.

⁴² Карабельников, Б.Р. «Международный коммерческий арбитраж», стр. 85.

⁴³ Слипачук Т.В. «Арбитражное соглашение: современные проблемы и тенденции» Сборник статей, стр. 420–421.

⁴⁴ Bělohávek, A.J. „Zákon o rozhodčím řízení... Komentář“, C.H. Beck, s. 216–303, bod I.2.3.

⁴⁵ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 127–128.

⁴⁶ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 128–129; Růžička, K. „Vnitrostátní a mezinárodní...“, str. 51–52.

rozhodčí doložka nedílnou součástí hlavní smlouvy, má ve vztahu k ní nezávislý, samostatný charakter. Toto lze odvodit z čl. 16 odst. 1 Vzorového zákona UNCITRAL, ve kterém je výslovně stanoveno, že rozhodčí doložka, která je součástí smlouvy, by měla být nezávislou na dalších ustanoveních této smlouvy.⁴⁷

Smlouva o rozhodci je dohoda stran, která je oddělená od hlavní smlouvy a která stanoví arbitráž sporu, který již vznikl. Dalo by se předpokládat, že jde o nejvýhodnější druh rozhodčí smlouvy, protože lze mít za to, že taková dohoda stran o rozhodčím řízení bude lepší a účinnější, když neshody již vznikly a strany již jsou schopny představit povahu sporu. V tomto smyslu smlouva o rozhodci působí do minulosti a je retrospektivní. Avšak v praxi je často obtížné dosáhnout uzavření smlouvy o rozhodci, protože zájmy stran se zpravidla již v této fázi zásadně liší.⁴⁸

Všeobecné ujednání je samostatná dohoda mezi stranami o rozhodování sporů, které mohou vzniknout v budoucnu v souvislosti se smlouvou hlavní nebo skupinou takových smluv. To znamená, že může dopadat na veškeré spory z vymezeného okruhu právních vztahů. Dle Rozehnalové by se mohlo jednat o rozhodčí doložku, avšak rozdíl spočívá v jevové podobě smlouvy – všeobecné ujednání je samostatným dokumentem, když tato doložka je ve smlouvě hlavní.⁴⁹

Z výše uvedeného vyplývá, že všechny tři typy rozhodčí smlouvy se ve skutečnosti neliší. Dá se říct, že se jedná se o tři formy stejného jevu – dohody stran o vyřešení sporu v rozhodčím řízení. Mezinárodní smlouvy nedělají žádné právní rozdíly mezi jednotlivými typy, a používají pro ně jednotný pojem „rozhodčí smlouva“. Newyorská úmluva z roku 1958 zmiňuje všechny tři typy rozhodčích dohod, které mají stejnou právní sílu.⁵⁰

Závěrem lze konstatovat, že hlavní vlastností rozhodčí smlouvy je její právně autonomní a nezávislá povaha ve vztahu k hlavní smlouvě, v souvislosti s níž mezi

⁴⁷ Article 16 of the UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985, with amendments as adopted in 2006.

⁴⁸ Гетьман-Павлова, И.В., «Международное частное право: Учебник», стр. 889.

⁴⁹ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 128.

⁵⁰ Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, čl. II.

stranami vzniká spor. Rozhodčí smlouva má právní nezávislost a samostatnost v každé jednotlivé transakci. Proto její osud a právní platnost nezávisí na platnosti hlavní smlouvy.⁵¹

Tak lze dovodit, že základní zásadou mezinárodního rozhodčího řízení je právní autonomie rozhodčí smlouvy a zásada dobrovolnosti rozhodčího řízení.

2.2.2. Forma a obsah rozhodčí smlouvy

Podle čl. II odst. 1 Newyorské úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů „každý Smluvní stát uzná **písemnou** dohodu, podle níž se strany zavazují podrobit rozhodčímu řízení všechny nebo některé spory, které mezi nimi vznikly nebo mohou vzniknout z určitého právního vztahu či mimosmluvního, týkajícího se věci, jež může být vyřízena rozhodčím řízením.“⁵²

V Evropské úmluvě o mezinárodní obchodní arbitráži rozhodčí (arbitrážní) smlouva rovněž znamená buď rozhodčí doložku obsaženou ve smlouvě, nebo smlouvu o rozhodci, přičemž smlouva nebo smlouva o rozhodci jsou podepsány stranami, a ve vztazích mezi státy, **jejichž zákony nevyžadují, aby rozhodčí smlouva byla učiněna písemnou formou**, znamená jakoukoliv dohodu, uzavřenou formou dovolenou těmito zákony.⁵³

Z toho vyplývá, že rozhodčí smlouva může být uzavřena v jakékoli formě, pokud právo některého ze států, které jsou stranami Evropské úmluvy, nevyžaduje povinně písemnou formu. Avšak vzhledem k tomu, že požadavky Newyorské a Evropské úmluvy na formu rozhodčí smlouvy se od sebe liší, lze předpokládat, že vznikají určité obtíže pro subjekty těch států, které jsou stranami obou úmluv. K překonání takových obtíží bych v každém případě doporučila používat psanou formu. Zvláště v České republice zákon o rozhodčím řízení v §3 odst. 1 výslovně stanoví, že rozhodčí smlouva musí být uzavřena písemně pod sankcí neplatnosti.⁵⁴

⁵¹ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 134–135.

⁵² Čl. II, odst. 1, Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958.

⁵³ Čl. I, odst. 2, písm. a, Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži z roku 1958.

⁵⁴ §3 odst. 1 zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

Po obsahové stránce mohou být povinné prvky rozhodčí smlouvy zakotveny ve vnitrostátních právních předpisech. Obvykle jsou však přítomny dva prvky: ty, které jsou stejně jako i forma rozhodčí smlouvy, lze dovodit ze čl. II odst. 1 Newyorské úmluvy:

- 1. Podrobení sporu k rozhodčímu řízení.** To znamená, že znění smlouvy by mělo jednoznačně odrážet skutečnost, že strany projevují vůli, že spor bude řešen rozhodci. Mělo by být jasné, že v rozhodčí smlouvě není nic, co by vyjadřovalo vůli uchýlit se k mediaci nebo smírčímu řízení. Avšak mediací lze ve smlouvě stanovit jako krok předcházející předání sporu rozhodčímu řízení. Právě v rozhodčí smlouvě je zcela jasné, že spor bude vyřešen v rozhodčím řízení, jehož rozhodnutí je pro strany konečné a závazné.
- 2. Konkrétní smluvní vztah nebo jiný právní vztah.** Mohou to být všechny vztahy stran, které vyplývají z hlavní smlouvy nebo její části. Dle mého názoru je to velmi důležité, jelikož definuje rozsah rozhodčí smlouvy.⁵⁵

2.3. Arbitrabilita

Pokud hovoříme o arbitrabilitě sporů, tím máme na mysli „možnost a oprávnění stran založit pravomoc rozhodců uzavřením rozhodčí smlouvy“,⁵⁶ což znamená řádnou právní subjektivitu stran rozhodčí smlouvy, včetně dobrovolného vyjádření jejich vůle (subjektivní arbitrabilita) a přípustnosti sporu jako předmětu rozhodčího řízení (objektivní arbitrabilita).⁵⁷

Každý z těchto pojmů (subjektivní a objektivní arbitrabilita) dále v této části rozebereme, avšak prozatím stojí za zmínku, že samotný pojem „arbitrabilita“ (z angličtiny *arbitrability*) je sice neformální, jelikož není legislativně zakotven, ale v literatuře je široce používán k označení možnosti předání konkrétního sporu

⁵⁵ Čl. II, odst. 1, Newyorská Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958.

⁵⁶ Pfeiffer, M. „Mezinárodní obchodní právo“, str. 319.

⁵⁷ Růžička, K. „Vnitrostátní a mezinárodní...“, str. 39–40.

k rozhodnutí rozhodčímu soudu. Tak arbitrabilita je zároveň i důležitým kritériem pro vymahatelnost rozhodčího nálezu vydaného v konkrétním sporu.⁵⁸

Jak uvádí Blackův právní slovník, arbitrabilita jako pojem byla poprvé zmíněna v roce 1910. Má dva klíčové významy a lze ji rozdělit do dvou typů: procedurální arbitrabilita (procedural arbitrability) a věcná arbitrabilita (substantive arbitrability).⁵⁹

V Blackově slovníku je arbitrabilita definována jako:

1. stav v souladu s použitelným právem, že spory byly nebo nebyly rozhodci vyřešeny kvůli předmětu (skutkové podstaty řízení);
2. stav sporu, ať už spadající nebo nespádající do pravomoci rozhodce, zda se strany dohodly na povinné dohodě o rozhodčím řízení, zda spor je předmětem rozhodčí smlouvy, zda byly splněny nějaké procesní předpoklady pro rozhodčí řízení a zda rozhodné právo umožňuje rozhodcům vyřešit předmět sporu.

Jedním z prvků arbitrability je tzv. subjektivní arbitrabilita, což znamená, že osoba je způsobilá být subjektem/stranou rozhodčí smlouvy, tj. má právo uzavřít dohodu o podrobení sporu rozhodčímu řízení.⁶⁰ Z toho lze dovodit, že základem subjektivní arbitrability je obecná právní subjektivita osoby, která zase předpokládá hmotněprávní subjektivitu (tj. možnost a schopnost být účastníkem občanskoprávních vztahů a také mít delikttní způsobilost) a procesněprávní subjektivitu (tj. možnost a schopnost být účastníkem konkrétního řízení a bránit své vlastní práva a zájmy v procedurálním režimu).

Kromě subjektivní arbitrability zdůrazňujeme i objektivní arbitrabilitu, která ukazuje na to, jaké druhy sporů mohou být předmětem rozhodčí smlouvy.⁶¹ V tomto případě mluvíme o povaze hmotněprávních vztahů přenesených na rozhodčí soud. Zákon o rozhodčím řízení v §2 odst. 1 a 2 stanoví tři základní podmínky, které musí být splněny, aby byl spor vyřešen v rozhodčím řízení. Konkrétně by se mělo jednat o

⁵⁸ Нестеренко, А.В. «Критерии арбитрабельности споров...», стр. 28.

⁵⁹ Black's Law Dictionary /ed. in chief : H. C. Black. 10th ed. St. Paul : Thomson Reuters, 2014.

⁶⁰ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 144.

⁶¹ Růžička, K. „Vnitrostátní a mezinárodní...“, str. 40.

majetkový spor, ve kterém se strany mohou dohodnout na předmětu sporu a uzavřít tak smír, a zároveň tento spor může být projednán obecným soudem.⁶²

Z výše uvedeného lze dovodit, že pokud se tedy objektivní arbitrabilita chápe jako možnost uzavření rozhodčí smlouvy týkající se předmětu sporu, pak se subjektivní arbitrabilita chápe jako schopnost strany uzavřít rozhodčí smlouvy (na což lze říct, že se obecně považuje za analogie příslušné procesněprávní způsobilosti).

2.4. Ad hoc a institucionální arbitráž

V mezinárodním právu existují dvě formy mezinárodního rozhodčího řízení:

1. rozhodčí řízení, které se koná před stálým rozhodčím soudem (institucionální nebo trvalé rozhodčí řízení);
2. rozhodčí řízení, kde si strany samy vytvářejí pravidla pro projednání konkrétního sporu, tzv. rozhodčí řízení ad hoc nebo izolované rozhodčí řízení.⁶³

Institucionální arbitráž je stálý orgán, zřízený zpravidla obchodní, odborovou komorou. Základem jeho vytvoření je zakládající dokument – charta, statut nebo předpis, který určuje právní postavení rozhodčího soudu, jeho vnitřní organizační strukturu, funkční mechanismus, složení a pravomoc. Postup řešení sporů je zakotven v rozhodčích pravidlech, která jsou jednacím řádem tohoto institucionálního rozhodčího řízení.⁶⁴

Rozhodčí řízení ad hoc neboli izolovaná arbitráž je vytvořeno pouze k vyřešení konkrétního sporu a po přijetí rozhodnutí přestane existovat. Právní postavení izolovaného rozhodčího řízení je zcela založeno na rozhodčím ujednání stran sporu, které samy určují pravidla pro posuzování sporu v takovém rozhodčím řízení. To se obvykle uskutečňuje přímým odkazem na již existující mezinárodní dokumenty

⁶² §2 odst. 1 a odst. 2 zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

⁶³ Pfeiffer, M. „Mezinárodní obchodní právo“, str. 317.

⁶⁴ Вологдин, А. «Правовое регулирование внешнеэкономической... Учебник», стр. 296.

doporučující povahy – Rozhodčí řád EHK OSN z roku 1966 a Rozhodčí pravidla UNCITRAL z roku 2010.⁶⁵

V praxi mezinárodního rozhodčího řízení se dává přednost institucionálnímu rozhodčímu řízení, protože postup pro výběr rozhodců je zde mnohem jednodušší – strany si je mohou vybrat z listiny rozhodců. Je důležité podotknout, že strany rovněž nemusí se dohodnout na odměňování rozhodců, protože všechna nezbytná rozhodnutí v této věci jsou již obsažena v základních dokumentech.⁶⁶

Dále v praxi mezinárodního obchodu lze rozlišit několik nejpobulárnějších center mezinárodního rozhodčího řízení – rozhodčích soudů a institucí:

- Arbitrážní institut Stockholmské obchodní komory (The Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce);
- Londýnský soud mezinárodní arbitráže (LCIA);
- Mezinárodní rozhodčí soud při mezinárodní obchodní komoře v Paříži (ICC);
- Americká arbitrážní asociace (ICDR);
- Singapurské mezinárodní rozhodčí centrum (SIAC) a další...⁶⁷

V současné době se rozšířila praxe prosazování rozhodčího řízení ad hoc ze strany stálých rozhodčích soudů. Podstatou této praxe je, že pokud podnikatelské subjekty zamýšlejí předložit své spory rozhodčímu řízení ad hoc, příslušné rozhodčí institucí napomáhají při jmenování rozhodců, při rozhodování o vyloučení rozhodců nebo při ukončení jejich pravomocí z jiných důvodů a také při organizaci slyšení, včetně zajištění prostoru pro tento účel, překladatelských služeb, atd.⁶⁸

Zvláštní roli při regulaci činnosti rozhodčího řízení ad hoc hrají Rozhodčí pravidla UNCITRAL, vypracovaná Komisí OSN pro široké použití při řešení zahraničních

⁶⁵ Вологдин, А. «Правовое регулирование внешнеэкономической...Учебник», стр. 296–297.

⁶⁶ Rozehnalová, N. „Rozhodčí řízení...“, str. 93; Růžička, K. „Vnitrostátní a mezinárodní...“, str. 34–35.

⁶⁷ URL: <https://www.international-arbitration-attorney.com/cs/>.

⁶⁸ Николюкин С., «Международный коммерческий арбитраж», стр. 39.

ekonomických sporů, zejména odkazem na tyto pravidla v mezinárodních obchodních smlouvách.

3. Rozhodčí pravidla UNCITRAL

3.1. Komise UNCITRAL

S rostoucí vzájemnou hospodářskou závislostí různých zemí světa se obecně uznává význam zlepšení právní sféry pro podporu mezinárodního obchodu a investic. Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo UNCITRAL (dále jako „Komise UNCITRAL“) hraje důležitou roli při rozvoji těchto právních sfér v rámci svého mandátu na podporu postupné harmonizace a modernizace mezinárodního obchodního práva přípravou a podporou uplatňování a přijímání normativních a nenormativních dokumentů v řadě klíčových oblasti obchodního práva.

Komise UNCITRAL byla zřízena Valným shromážděním OSN v roce 1966 (Rezoluce 2205 (XXI) ze dne 17. prosince 1966) s cílem omezit a odstranit nesrovnalosti, vyplývající z uplatňování právních předpisů různých států ve věcech mezinárodního obchodu.⁶⁹

Valné shromáždění OSN dalo Komisi obecný mandát a přikázalo jí, aby prosazovala postupnou harmonizaci a sjednocení mezinárodního obchodního práva. Komise se tak stala hlavním právním orgánem systému OSN v oblasti mezinárodního obchodního práva.⁷⁰

3.1.1. Struktura Komise UNCITRAL

Komise UNCITRAL se skládá z 60 členských států zvolených Valným shromážděním. Členství je strukturováno tak, aby byly zastoupeny všechny regiony,

⁶⁹ A Guide to UNCITRAL Basic facts about the United Nations Commission on International Trade Law, page 1.

⁷⁰ A Guide to UNCITRAL Basic facts about the United Nations Commission on International Trade Law, page 1.

včetně jejich ekonomických a právních systémů. Česká republika je členským státem Komise UNCITRAL od roku 2005.⁷¹

Sekretariát UNCITRAL je jakýmsi Sektorem mezinárodního obchodního práva Úřadu OSN pro právní záležitosti (Vídeň). Sekretariát UNCITRAL je oprávněn poskytovat na žádost technickou a poradenskou pomoc státům, které mohou zvážit přijetí některého z právních textů, připravených Komisí.⁷²

Komise zřídila 6 pracovních skupin pro provádění přípravných prací na podstatných tématech stanovených v pracovním programu Komise. Každá pracovní skupina zahrnuje všechny členské státy Komise. Aktuálně existuje 6 pracovních skupin, které se zabývají následujícími tématy:

1. Pracovní skupina 1 – mikro, malé a střední podniky.
2. Pracovní skupina 2 – mezinárodní arbitráž a smírčí řízení.
3. Pracovní skupina 3 – online řešení sporů.
4. Pracovní skupina 4 – elektronický obchod.
5. Pracovní skupina 5 – úpadkové právo.
6. Pracovní skupina 6 – zajišťovací instrumenty.⁷³

Práce Komise se provádí na výročních zasedáních, která se konají střídavě ob rok v centrálních sídlech OSN v New Yorku a ve Vídni. Každá pracovní skupina Komise pořádá jedno nebo dvě zasedání ročně v závislosti na uvažovaném tématu. Kromě členských států jsou všechny nečlenské státy, jakož i zúčastněné mezinárodní organizace, vyzvány k účasti na zasedáních Komise a jejích pracovních skupin jako pozorovatelé. Pozorovatelé mají právo účastnit se diskusí na zasedáních Komise a jejích pracovních skupinách spolu s členy komise.⁷⁴

⁷¹ Ministerstvo průmyslu a obchodu, URL:
<https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-organizace-a-obchod/uncitral/komise-osn-pro-mezinarodni-obchodni-pravo-uncitral--221755/> .

⁷² A Guide to UNCITRAL Basic facts about the United Nations Commission on International Trade Law, page 9–10.

⁷³ Ministerstvo průmyslu a obchodu, URL:
<https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-organizace-a-obchod/uncitral/komise-osn-pro-mezinarodni-obchodni-pravo-uncitral--221755/> .

⁷⁴ A Guide to UNCITRAL Basic facts about the United Nations Commission on International Trade Law, page 6–7.

Díky tak široké účasti na procesu jejich vývoje lze říct, že jsou dokumenty UNCITRAL uznávány po celém světě a řešení, která navrhují, jsou vhodná pro různé právní systémy a země s různou úrovní hospodářského rozvoje.

3.1.2. Role Komise UNCITRAL při tvorbě pramenů mezinárodního soukromého práva.

Z výše uvedeného vyplývá, že UNCITRAL sjednocuje právo mezinárodního obchodu v následujících oblastech: mezinárodní prodej zboží, mezinárodní přeprava zboží, mezinárodní arbitrážní a smírcí řízení, smlouvy o investiční výstavbě, elektronický obchod, přeshraniční platební neschopnost atd.

Touha po věcné regulaci určitých vztahů na mezinárodní úrovni je bezpochyby moderním trendem podporovaným mnoha státy. Je třeba poznamenat, že tento trend je pozorován zejména v oblasti mezinárodních ekonomických vztahů. V tomto ohledu nelze přeceňovat roli mezinárodních organizací, zejména Komise UNCITRAL.

Mnoho právních textů UNCITRAL hovoří o potřebě zajistit jejich jednotný výklad. Pro tyto účely bylo v roce 1988 rozhodnuto o vytvoření systému pro shromažďování a šíření soudních rozhodnutí a rozhodčích nálezů, souvisejících s právními texty (Úmluv a Vzorových zákonů) UNCITRAL – Case Law on UNCITRAL Texts (CLOUT).⁷⁵

V důsledku toho bylo zahájeno zveřejnění judikatury UNCITRAL vydáním sbírky „UNCITRAL Digest of Case Law“ týkající se Vídeňské úmluvy. Cílem této sbírky, která byla poprvé zveřejněna v roce 2004, je odrážet vývoj judikatury a Komise UNCITRAL pravidelně vydává její aktualizované verze.⁷⁶

Hodnota takových sbírek spočívá v tom, že nejen že shromažďují a systematizují příklady soudní a rozhodčí praxe, ale také poskytují analýzu a zobecnění takových rozhodnutí. Což nám dle mého názoru umožňuje dospět k jednotným nebo naopak odlišným přístupům k výkladu a uplatňování Vídeňské úmluvy a vnitrostátních

⁷⁵ URL: http://www.uncitral.org/uncitral/en/case_law.html.

⁷⁶ URL: https://uncitral.un.org/en/case_law/digests.

právních předpisů o mezinárodním rozhodčím řízení, založených na Vzorovém zákoně UNCITRAL.⁷⁷

Zejména se to děje v případě použití čl. 6 Vídeňské úmluvy, kterým se stanoví, že strany vyloučí použití této úmluvy na svůj vztah z mezinárodní kupní smlouvy.⁷⁸ Právě v CISG Digest (str. 33–34) lze najít celou řadu přístupů v soudní i rozhodčí praxi k této otázce, a jakým způsobem by měla být taková výjimka učiněna. Například podle názoru několika soudů vyžaduje volba ve prospěch vyloučení výslovný, jednoznačný a kladně vyjádřený souhlas stran.⁷⁹

Pro přehled lze říct, že tyto právní nástroje tedy umožňují nejen zobecnit soudní a rozhodčí praxi v různých zemích, ale také dosáhnout právní jistoty pro strany, protože dle mého názoru v každém jednotlivém případě při přípravě ustanovení o volbě rozhodného práva a výběru jurisdikce budou mít strany představu o právním důsledku takové volby.

Je třeba poznamenat progresivní roli Komise UNCITRAL při přípravě či podpoře přijetí nových mezinárodních úmluv a vzorových zákonů v oblasti mezinárodního obchodu.

Na závěr je třeba konstatovat, že v průběhu let získala Komise UNCITRAL uznání jako hlavní právní orgán OSN v oblasti mezinárodního obchodního práva.

3.2. Právní aspekty Rozhodčích pravidel UNCITRAL

⁷⁷ UNCITRAL Digest of Case Law on the Model Law..., 2012.

⁷⁸ UNCITRAL Digest of Case Law...on Contracts for the International Sale of Goods, 2012, page 33–34.

⁷⁹ Pourvoi no. T 08–12.399, France 3 November 2009 Supreme Court (Société Anthon GmbH & Co. v. SA Tonnellerie Ludonnais); URL: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/091103f1.html>.

3.2.1. Aktuální novelizace Rozhodčích pravidel UNCITRAL

Nová Rozhodčí pravidla UNCITRAL (dále jen „Pravidla UNCITRAL 2010“) vstoupila v platnost dne 15. srpna 2010. Došlo tak k nahrazení Pravidel, která existovala od roku 1976 (dále jen „Pravidla UNCITRAL 1976“). Původní verze Pravidel UNCITRAL 1976 platí pouze pro dohody, uzavřené před 15.8.2010, které neodkazují na konkrétní verzi pravidel (strany si vyhrazují právo zvolit si kteroukoli verzi).⁸⁰

Před přijetím změn byla pravidla UNCITRAL 1976 „nejstaršími“ rozhodčími pravidly, která se velmi široce používala v praxi. Během posledních 30 let existence Pravidel UNCITRAL 1976 praxe řešení sporů v rozhodčím řízení se významně změnila, technologickým pokrokem došlo k úpravám postupu pro provádění jednotlivých procesních kroků. To vše evidentně vedlo k reformě pravidel, jejíž cílem bylo zvýšit účinnost rozhodčího řízení, ale zároveň nemělo dojít ke změně původní struktury textu a stylu výkladu pravidel.⁸¹

Pravidla UNCITRAL 2010 byla připravena během osmi zasedání pracovní skupiny UNCITRAL pro mezinárodní rozhodčí řízení od září 2006 do února 2010 a byla nakonec schválena 29. června 2010. Změny se týkaly následujících aspektů rozhodčího řízení:

- oblasti působnosti Pravidel;
- postupu ustavení rozhodčího senátu;
- důkazů;
- předběžných opatření;
- nákladů řízení.

Hlavní oblastí použití Pravidel UNCITRAL 2010 je rozhodčí řízení ad hoc. To znamená, že řízení nesouvisí s konkrétní rozhodčí institucí. Jejich volba se často stává dohodou mezi stranami, z nichž každá se může domnívat, že rozhodčí instituce

⁸⁰ Čl. 1 Rozhodčích pravidel UNCITRAL 2010.

⁸¹ United Nations information service, “Revised UNCITRAL Arbitration Rules Adopted”, 29.6.2010 UNIS/L/139, Press release.

navržená druhou stranou bude prospěšná pouze pro tu druhou stranu (například kvůli převládající praxi výběru rozhodců nebo řešení procedurálních otázek). Z těchto důvodů jsou Pravidla UNCITRAL 2010 široce používána také při řešení sporů mezi zahraničními investory a státy, a to na základě dvoustranných dohod o podpoře a ochraně investic.

Výhodou Pravidel UNCITRAL 2010 je to, že jsou původně určeny pro situaci, kdy není vybrána arbitrážní instituce, jejímiž pravidly se spor bude řídit. V souladu s tím Pravidla řeší většinu otázek tak, aby nebylo třeba zapojení rozhodčí instituce. Jedinou výjimkou je jmenování rozhodců. V případě, pokud strany se nemohou dohodnout, bude rozhodce jmenován „příslušným orgánem“. Avšak stojí za zmínku, že tento příslušný orgán mohou si strany určit samy. Pokud taková volba nebyla učiněna, příslušný orgán bude určen generálním tajemníkem Stálého rozhodčího soudu v Haagu.⁸²

3.2.1.1. Oblast působnosti Pravidel UNCITRAL 2010

Jednou z novinek Pravidel UNCITRAL 2010 je skutečnost, že již není vyžadováno uzavření rozhodčí smlouvy pouze písemnou formou. Postačí totiž jakýkoli důkaz o tom, že strany se dohodly, že se spor bude řešit podle Pravidel UNCITRAL 2010.⁸³

Dle mého názoru by strany měly k této změně přistupovat opatrně. Skutečností je, že vynechání povinné písemné formy v Pravidlech UNCITRAL 2010 je doprovázeno příslušnými změnami Vzorového zákona UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži. Tyto změny však nejsou implementovány do právních předpisů mnoha zemí, které na základě dosavadní praxe stále vyžadují dodržování písemné formy.⁸⁴ Z toho vyplývá, že rozhodčí soud může uznat podle Pravidel UNCITRAL 2010 dohodu uzavřenou v jiné než písemné formě. Výkon takového rozhodnutí by však v České republice dle mého názoru mohl být zpochybněn.

⁸² Čl. 6 a 8 Rozhodčích pravidel UNCITRAL 2010.

⁸³ Čl. 1 Rozhodčích pravidel UNCITRAL 2010.

⁸⁴ Tak např. úprava v České republice - § 3 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

S přijetím nových zaktualizovaných Pravidel UNCITRAL došlo k podstatnému rozšíření druhů sporů, posuzovaných v souladu s Pravidly UNCITRAL 2010. Dříve totiž bylo uvedeno, že se řešily pouze smluvní spory. **Nyní lze podle Pravidel rozhodovat i spory vzniklé z konkrétního právního vztahu, bez ohledu na to, zda mají smluvní povahu či nikoliv.** V oznámení o zahájení rozhodčího řízení a v podané žalobě tedy můžete jako důkaz o sporu uvést nejen smlouvu, ale také i jiné právní dokumenty nebo dokonce stručný popis sporného vztahu.⁸⁵ Je třeba poznamenat, že dříve existující omezení rozsahu sporů v Pravidlech UNCITRAL 1976 z něj dělalo výjimku z obecného pravidla, protože rozhodčí pravidla dalších institucí ani dřív neomezovala rozsah sporů řešených v rozhodčím řízení.

3.2.1.2. Složení rozhodčího senátu

Změny se též týkají lhůty pro jmenování rozhodců. Tato lhůta byla prodloužena z 15 na 30 dnů ode dne, kdy žalovaný obdržel oznámení o zahájení rozhodčího řízení.⁸⁶ Je však obtížné tuto změnu jednoznačně charakterizovat. Dle mého názoru to na jedné straně odráží význam správného výběru rozhodce, protože strana má pro tento správný výběr více času. Na druhé straně prodloužení lhůty vede ke zpoždění při rozhodování sporu.

Nová Pravidla UNCITRAL 2010 konkrétně upravují postup jmenování rozhodců v mnohostranných řízeních, tj. v situacích, kdy na straně žalobce nebo žalovaného je několik osob. Pokud strany stanovily, že spor bude projednán třemi rozhodci, budou kandidáti jmenováni společně všemi osobami na straně žalobce nebo žalovaného. Pokud se však stranám nepodaří vytvořit rozhodčí senát v souladu s Pravidly UNCITRAL 2010, jsou rozhodci jmenováni příslušným orgánem na žádost jakékoliv strany, a tento orgán má právo zcela nebo částečně nahradit rozhodce, dříve jmenovaného stranami.⁸⁷

3.2.1.3. Rozhodčí řízení

⁸⁵ Čl. 3 a čl. 20 Rozhodčích pravidel UNCITRAL 2010.

⁸⁶ Čl. 7 Rozhodčích pravidel UNCITRAL 2010.

⁸⁷ Čl. 10 Rozhodčích pravidel UNCITRAL 2010.

Rozhodčí pravidla UNCITRAL 2010 zavádějí navíc nová ustanovení ohledně námitek o nedostatku pravomocí rozhodčího soudu. Lze tvrdit, že účast strany na jmenování rozhodce ji nezbavuje práva podat námitku z důvodu nedostatku pravomoci. Jakmile dojde v průběhu řízení ke sporu ohledně nedostatku pravomoci, mělo by být vydáno prohlášení o tom, zda je pravomoc rozhodců dána či nikoliv. Rozhodčí soud však může vydat prohlášení později, pokud takové zpoždění považuje za opodstatněné. Podobná pravidla jsou obsažena například v Rozhodčích pravidlech LCIA (z roku 2014) v článku 23 bod 23.3.

Kromě toho bylo upřesněno, že rozhodčí soud má právo pokračovat v řízení a rozhodnout, a to i přesto, že posouzení námitek z důvodu nedostatku pravomoci probíhá u obecného soudu. Na jednu stranu, toto ustanovení je výsledkem jakési dohody mezi normami některých vnitrostátních právních systémů a čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, které umožňují obrátit se k obecnému soudu. Na druhou stranu, jde o snahu vyhnout se iracionálním zpožděním v rozhodčím řízení.⁸⁸

Pokud strana okamžitě nevznese námitku, že druhá strana nedodrží Pravidla UNCITRAL 2010 nebo rozhodčí dohodu, je zbavena práva na další vznesení této námitek, ledaže se prokáže, že nevznesení námitek bylo odůvodněné. Pravidla UNCITRAL 1976 v případě nečinnosti strany ji automaticky zbavovala práva vznést námitku, ale pouze pokud si strana byla vědoma porušení pravidel. Je třeba uvést, že tento postup dodržují i další rozhodčí instituce.⁸⁹ Avšak nové ustanovení ukládá příslušnému účastníkovi povinnost prokázat platnost důvodu, proč nevznesl námitku.

Další novinkou bylo formální ukotvení již v praxi existujícího požadavku odpovědi na oznámení o zahájení rozhodčího řízení. Žalovaný má předat žalobci odpověď na oznámení do 30 dní od jeho obdržení.⁹⁰ Neshody stran ohledně přiměřenosti oznámení o zahájení řízení nebo neposkytnutí odpovědi žalovaného na oznámení nebrání vzniku rozhodčího řízení, a jsou jím i vyřešeny. Avšak pokud žalovaný na oznámení neodpoví, nelze to považovat za uznání nároku. Stejně tak skutečnost, že žalobce

⁸⁸ Report of the Working Group on Arbitration and Conciliation on the work of its 45th session (Vienna, 11–15 September, 2006), paragraphs 99–101.

⁸⁹ Rozhodčí pravidla LCIA (2014) článek 32.

⁹⁰ Čl. 4 Rozhodčích pravidel UNCITRAL 2010.

nezaslal odpověď na protižalobu nebo na nárok uplatněný k započtení – automaticky neznamená uznání platnosti protinávrhu nebo nároku na započtení.⁹¹ Kromě toho jsou nyní strany oprávněny stanovit, že oznámení o arbitráži a odpověď na ně mohou být považovány za žalobu a žalobní odpověď.⁹² Toto je poměrně vzácné pravidlo. Tak například pouze Rozhodčí pravidla LCIA, konkrétně článek 15, bod 3 přímo přiznává žalobci právo po obdržení oznámení od vedoucího soudní kanceláře o formování arbitráže zaslat dopis s uvedením, že oznámení o rozhodčím řízení je považováno za žalobu.

Pravidla UNCITRAL 2010 poprvé upravila otázku účasti třetích stran na procesu. Na žádost strany má rozhodčí soud právo zapojit do řízení třetí stranu, která je též účastníkem rozhodčí smlouvy. Při projednávání těchto změn členové pracovní skupiny poznamenali, že bude asi vhodnější zapojit třetí stranu před zahájením rozhodčího řízení.⁹³ Právě proto, konečné znění Pravidel UNCITRAL 2010 obsahuje ustanovení, že nároky vůči třetím stranám mohou být zahrnuty v odpovědi na oznámení o zahájení rozhodčího řízení.⁹⁴ Třetí strana však nemůže přistoupit k řízení, pokud její vstup porušuje práva jedné ze stran.⁹⁵ Je zajímavé, že členové pracovní skupiny se rozhodli nezahrnovat do Pravidel UNCITRAL 2010 princip *amicus curiae* – právo třetí osoby na podání žaloby a zahájení řízení. Pracovní skupinou bylo uznáno že ustanovení čl. 15 odst. 1 Pravidel UNCITRAL 1976 o pravomoci rozhodčího soudu vést řízení, které považuje za vhodné, znamenalo ve skutečnosti to, že třetí osoba výše uvedené právo má, a proto není vyžadováno přímé uvedení tohoto práva.⁹⁶ Procesní postavení třetích stran v souladu s postupy rozhodčích orgánů se výrazně liší. Podle bodu 22.1 (viii) Rozhodčích pravidel LCIA z roku 2014 má tedy rozhodčí senát právo umožnit třetím stranám, aby se připojily k řízení jako účastníci tohoto sporu na žádost kterékoli strany. Avšak za předpokladu, že tyto strany a třetí strana

⁹¹ Čl. 30 Rozhodčích pravidel UNCITRAL 2010.

⁹² Čl. 20 a 21 Rozhodčích pravidel UNCITRAL 2010.

⁹³ Report of Working Group II (Arbitration and Conciliation) on the work of its 52nd session (New York, 1–5 february 2010), paragraph 67.

⁹⁴ Čl. 4 odst. 2 písm. f Rozhodčích pravidel UNCITRAL 2010.

⁹⁵ Čl. 17 odst. 5 Rozhodčích pravidel UNCITRAL 2010.

⁹⁶ Report of the Working Group on Arbitration and Conciliation on the work of its 45th session (Vienna, 11–15 September, 2006), paragraphs 81–82.

podepsaly dohodu o tom, že rozhodčí nález se bude vztahovat na všechny osoby zúčastněné na řízení.

3.2.1.4. Předběžná opatření

Ze začátku nová Pravidla UNCITRAL 2010 měla jakýsi specifický „rys“, který je odlišoval od pravidel ostatních institucí. Jedná se o výslovné ustanovení o uplatňování předběžných opatření. Tak například dřívější Pravidla ICC a SCC v sobě nezahrnovaly možná předběžná opatření. Situace se však změnila, když i Rozhodčí pravidla ICC a SCC byly aktualizována v roce 2017. Od té doby již obsahují ustanovení o předběžných opatřeních.⁹⁷ Navíc je vhodné dodat, že ustanovení čl. 25.1 Pravidel LCIA z roku 2014 též uvádí následující příklady předběžných opatření: zajištění žalovaným jistoty pro předmět sporu ve formě zálohy, bankovní záruky atd., zatímco v rozhodčím řízení může být uložena žalobci povinnost poskytnout protizáruku; úschova, prodej nebo jiné nakládání s majetkem stran, který se vztahuje ke předmětu sporu.

Článek 26 odst. 2 Rozhodčích pravidel UNCITRAL 2010 zavádí definici a demonstrativní seznam předběžných opatření uplatňovaných rozhodčím řízením a rovněž uvádí skutečnosti, které musí být prokázány stranou, která žádá o nařízení předběžných opatření. Předběžným opatřením je tedy jakékoli dočasné opatření, kterým, kdykoli před vydáním konečného nálezu, rozhodčí senát nařizuje straně:⁹⁸

- a) udržet nebo vrátit status quo až do vydání konečného rozhodnutí;
- b) učinit opatření, která zabrání, nebo se zdržet opatření, která mohou způsobit (i) současnou nebo okamžitou újmu, (ii) škodu samotnému rozhodčímu řízení;
- c) zajistit prostředky pro zachování majetkových hodnot, z nichž může být uspokojen následný nález;
- d) zachovat důkaz, který může být relevantní a podstatný pro rozhodnutí sporu.

⁹⁷ Čl. 37 Arbitration rules SCC (2017) a Čl. 28 Arbitration rules ICC (2017).

⁹⁸ Čl. 26 Rozhodčích pravidel UNCITRAL 2010.

Předběžná opatření mohou být změněna, pozastavena nebo zrušena rozhodčím soudem na žádost kterékoli ze stran, jakož i z vlastního podnětu – a to však pouze ve výjimečných případech a po předchozím oznámení stranám. Pokud by rozhodčí soud dospěl k závěru, že v době zavedení předběžného opatření neexistovaly důvody pro jeho uložení, může být žadateli uložena náhrada škody, nákladů a ztrát vzniklých druhé straně v souvislosti s uložení předběžných opatření.

V neposlední řadě je tato podrobná regulace dle mého názoru spojena se změnami Vzorového zákona UNCITRAL, které rovněž podrobně upravuje nařizování předběžných opatření rozhodčím senátem. Kromě toho navíc i pozměněný Vzorový zákon výslovně stanoví možnost povinného výkonu předběžných opatření nařízených v rozhodčím řízení obecnými soudy.⁹⁹

3.2.1.5. Náklady řízení

Cílem změn v této části je zvýšit procesní úspory a poskytnout stranám další mechanismy pro kontrolu nákladů rozhodců. U všech typů nákladů je tedy zahrnut požadavek na jejich přiměřenost¹⁰⁰. Dříve byl takový požadavek výslovně stanoven pouze ve vztahu k odměnám rozhodců.

Ihned po svém vzniku rozhodčí soud informuje strany o metodice výpočtu poplatků a výdajů rozhodců. Každá strana má pak právo předat tuto metodiku, jakož i výpočet poplatků a výdajů k posouzení příslušnému orgánu pro jmenování. Na základě výsledků tohoto posouzení může příslušný orgán pro jmenování provést změny: v metodice, která nesplňuje požadavek přiměřenosti; při výpočtu poplatku a výdajů, pokud nejsou v souladu s metodikou nebo jsou jasně předraženy. Pokyny příslušného orgánu jsou pro rozhodčí senát závazné. Možné úpravy nákladů nemají vliv na průběh rozhodčího řízení, ani nezasahují do výkonu rozhodnutí, s výjimkou části o poplatcích a výdajích.¹⁰¹

⁹⁹ Articles 17 H and 17 I of the UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985, with amendments as adopted in 2006.

¹⁰⁰ Čl. 40 Rozhodčích pravidel UNCITRAL 2010.

¹⁰¹ Čl. 41 Rozhodčích pravidel UNCITRAL 2010.

Závěrem lze říci, že inovace, které mají vliv na různé aspekty rozhodčího řízení, jsou zaměřeny na urychlení rozhodčích řízení, optimalizaci nákladů, modernizaci technické stránky řízení a na rozšíření způsobů, kterými strany řídí průběh řízení.

3.2.1.6. Role a význam Rozhodčích pravidel UNCITRAL

Rozhodčí pravidla UNCITRAL jsou hlavním a nejdůležitějším procesním nástrojem pro činnost rozhodčího řízení jakožto metody řešení sporů, které mohou vzniknout v souvislosti s mezinárodními obchodními vztahy.

Po seznámení s Rozhodčími pravidly UNCITRAL a jejich aplikační praxí mohou říct, že jsou uznávána jako velmi úspěšný text, který se používá v celé řadě okolností a zahrnuje celou řadu sporů, včetně obchodních sporů mezi soukromými stranami, sporů mezi investory a státy, projednávané pod záštitou rozhodčích institucí v různých částech světa.

Rozhodčí pravidla UNCITRAL jsou v souladu s moderními mezinárodními obchodními praktikami a výrazně zvyšují účinnost rozhodčího řízení. Zohledňují přitom zájmy zemí s různými právními, sociálními a ekonomickými systémy, a významně přispívají k rozvoji harmonických mezinárodních hospodářských vztahů, a k soustavnému posilování právního státu, což přispívá k vytvoření dohodnutého právního rámce pro spravedlivé a efektivní řešení mezinárodních obchodních sporů.¹⁰²

Dle mé analýzy role Rozhodčích pravidel UNCITRAL při rozvoji mezinárodní obchodní a investiční spolupráce spočívá v tom, že se jedná o spolehlivý, rychlý a flexibilní systém pro řešení mezinárodních obchodních sporů. Navíc lze říct, že tento systém příznivě ovlivňuje rozvoj mezinárodního obchodu a přeshraničních investic, zejména:

1. mezi různými aspekty posuzování přitažlivosti investorů na konkrétním vnitrostátním trhu při rozhodování o přidělování investic na jejich ochranu a jejich provádění;
2. při uplatňování jako podmínky transparentnosti a předvídatelnosti právní regulace postupu řešení sporů, které může objektivně vzniknout v procesu

¹⁰² General Assembly Resolution 65/22, UNCITRAL Arbitration Rules, page 1–2.

provádění investičních projektů, zejména pokud jde o dlouhodobé a rozsáhlé investice;

3. mezi komplexem právních norem, které tvoří strukturu pro rozvoj podnikatelské činnosti a též jako důležitá sféra z hlediska regulace rozhodčího řízení pro řešení sporů a praxe jejich uplatňování;
4. v části svobodného postupu při úpravě formy rozhodčí smlouvy a současně s poměrně přísnými požadavky na písemnou formu rozhodčí smlouvy, s přihlédnutím k současné praxi při uzavírání obchodních smluv, v níž zpravidla existuje rozhodčí doložka;
5. vliv na vnitrostátní právní předpisy prostřednictvím buď reformování anebo přizpůsobení vnitrostátních právních předpisů, s přihlédnutím k činnostem a regulaci mezinárodního rozhodčího řízení v části, kde jde o rozšířené používání předběžných opatření;
6. pokud jde o řešení otázek diskrétnosti rozhodčího řízení, znamená to rozšíření perspektiv na vytvoření nových pravidel, protože jednou ze zásad mezinárodního obchodního rozhodčího řízení je diskrétnost. To je přesně jeden z důvodů, který dle mého názoru přitahuje strany k projednávání sporů přesně v souladu s Rozhodčími pravidly, protože umožňuje stranám zachovat obchodní tajemství. Avšak pokud jde o investiční spor, **kde jednou ze stran je stát a zvláště pokud stát spor prohraje, bude muset uhradit peněžní částky, které budou uznány ve prospěch zahraničních investorů ze státních peněz.** V tomto případě dle mého názoru mluvit o diskrétnosti takových řízení pravděpodobně nemá smysl. Proto je nyní přístup k investičním sporům poněkud zvláštní. Zde samozřejmě nelze vedle pouze právních argumentů pominout i politické momenty. V mém přesvědčení **pravděpodobně v budoucnu bude tato otázka směřovat jinam od mezinárodního rozhodčího řízení a bude se odrážet ve vývoji svých samotných pravidel.**
7. Rozhodčí pravidla UNCITRAL jsou univerzální, pokud jde o jejich uplatňování při řešení sporů vzniklých v souvislosti s mezinárodními obchodními vztahy a jsou přijatelná pro země s různými právními, sociálními a ekonomickými systémy.

Rozhodčí pravidla UNCITRAL jsou velmi důležitá jako nástroj pro začlenění do rozhodčích doložek a dohod. Používají se ve velkém počtu rozhodčích institucí v té či oné podobě na úrovni uznání nebo přijetí těchto pravidel, zatímco rozhodčí institucí se na ně spoléhají při přípravě svých vlastních rozhodčích pravidel.¹⁰³ Tak například Stálý rozhodčí soud (angl. Permanent Court of Arbitration, PCA) v Haagu na svých webových stránkách uvádí, že „The PCA frequently provides **full case administration support** in arbitrations under the UNCITRAL Arbitration Rules, in particular in cases involving a State, a State-controlled entity, or an intergovernmental organization. The Secretary-General of the PCA also serves certain special functions in regard to **the role of the appointing authority under the Rules.**“¹⁰⁴ Dále i Londýnský soud mezinárodní arbitráže (LCIA) na svých webových stránkách sděluje, že „the LCIA regularly acts both as appointing authority and as administrator in arbitrations conducted **pursuant to the UNCITRAL arbitration rules.**“¹⁰⁵

3.3. Praktická realizace pravidel a norem UNCITRAL v moderních podmínkách rozvoje mezinárodního obchodu

3.3.1. Analýza tendence v praxi uplatňování právních norem UNCITRAL při regulaci mezinárodního obchodu ve fázi jeho současného vývoje

Právní povaha a vývojové tendence složitých strukturovaných komplexů norem UNCITRAL, jakož i norem vytvořených mezinárodními organizacemi pro regulaci světového obchodu, vyžaduje aktuální analýzu jejich uplatňování v praxi.

Proto je dle mého názoru relevantnost této diplomové práce určována řadou faktorů, které určují současné procesy normotvorby v oblasti regulace světového obchodu, zejména praxe uplatňování norem UNCITRAL, mezi které patří:

¹⁰³ „Recommendations to assist arbitral institutions...“, page 4.

¹⁰⁴ URL: <https://pca-cpa.org/en/services/arbitration-services/uncitral-arbitration-rules/>.

¹⁰⁵ URL:

https://www.lcia.org/Dispute_Resolution_Services/LCIA_Services_in_adhoc_proceedings.aspx.

- posílení úlohy mezinárodních organizací v mezinárodním legislativním procesu;
- diverzifikace mezinárodněprávní regulace světového obchodu;
- současná přítomnost vzájemných sankcí, obchodních embarg a v důsledku toho i rychlý narůst interakce mezinárodního práva a vnitrostátního práva v oblasti regulace světového obchodu.

V současných mezinárodních vztazích je pozorován zvláštní fenomén mezinárodních organizací. Dochází totiž k posilování jejich role a vlivu při řešení nejzávažnějších problémů naší doby, což pak má samozřejmě vliv na vytvoření norem UNCITRAL, a to bez ohledu na postavení nových a různorodých mezinárodních organizací.

Tak například vytvoření organizace OSN bylo významným politickým úspěchem v oblasti mezistátních vztahů a celkové mezinárodní spolupráce. Jedná se o začátek doby globálního strukturování mezinárodních organizací, formování univerzálního systému mezinárodních orgánů, což v konečném důsledku mělo a má obrovský dopad na normy mezinárodního práva soukromého v mezinárodním obchodu. Od doby založení Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo byla vyhotovena řada úmluv, vzorových zákonů a dalších dokumentů o věcné regulaci obchodních vztahů.

Analýza a zkoumání problematiky praktického uplatňování pravidel UNCITRAL, zvláště v současných podmínkách různorodého přístupu k jejich výkladu, jako deklarovaného práva na úrovni doporučení, by podle mého názoru měla vycházet ze zásady stanovené ve čl. 53 Vídeňské úmluvy o smluvním právu z roku 1969. Tento článek říká, že „imperativní normou obecného mezinárodního práva je norma přijatá a uznaná mezinárodním společenstvím států jako celkem za normu, od níž není dovoleno se odchýlit a která může být změněna pouze novou normou obecného mezinárodního práva stejné povahy“.

Takové tvrzení o imperativním účinku mezinárodního práva v soukromé praxi použití UNCITRAL je dle mého názoru odůvodněno jejich objektivním vlivem na meziodvětvové, odvětvové nebo dokonce interně odvětvové principy. Tyto principy

upravují jednotlivé komplexy mezinárodních vztahů – jako jsou vztahy hospodářské, průmyslové, vědecké, technické a další.

Je třeba připomenout si, že **mezinárodní obchod je v tomto ohledu perfektním příkladem zvláštní (kauzální) smluvně právní regulace vztahů mezi konkrétními účastníky, bez ohledu na počet vznikajících mezinárodních organizací a sdružení**, které mají vlastní možnosti a hlavně „touhy“ ohledně realizace procesu použití norem obchodního práva.

Smluvně právní regulace je tedy významná právě na základě povahy vztahů účastníků světového obchodu a nikoli jejich přidružení k určité mezinárodní organizaci, protože smlouvy se uzavírají ohledně různých komodit (obchod se surovinami, obchod se službami, přeshraniční obchod). Vytvářejí se mezinárodní orgány a mezinárodní organizace, které buď usnadňují uzavírání mnohostranných obchodních dohod, nebo kodifikují jednotlivé instituty mezinárodního obchodního práva, nebo přijímají soft-law akty¹⁰⁶, které ovlivňují obchodní politiku jednotlivých států.

Při zohlednění problematiky použití právních norem UNCITRAL v praxi je na základě výše uvedené zásady imperativních norem nutné použít integrovaný přístup. Tento přístup je určen složitou povahou mezinárodního obchodu, účastníky kterého jsou v tomto případě soukromé (právnícké) subjekty.

Vzhledem k tomu, že mezinárodní obchodní právo se zabývá realitou obchodního života, ve kterém jsou propojené nákup a prodej, financování, pojištění a řešení případných sporů, domnívám se, že **uplatňování práva zde je složité a zahrnuje veřejnoprávní a soukromoprávní instituty, jakož i vnitrostátní a mezinárodní.**

Proto s využitím právních norem UNCITRAL v praxi – jejich uplatňování není jen lokální pro účastníky mezinárodního obchodu. Role doporučení a komentářů Komise UNCITRAL musí být na úrovni celého právního systému, kde postupně objektivní právo začíná fungovat jako celek – celá škála jeho prostředků, mechanismů, postupů. Tam, kde cílem takového uplatňování není pouze posuzování konkrétního sporu ve

¹⁰⁶ Nový, Z. „Interpretace ne-práva v mezinárodní arbitráži: příklad Pravidel UNCITRAL – část I.“.

věci samé, ale také vytvoření zákonodárné činnosti pro další rozvoj mezinárodního obchodního práva jako útvaru složité komplexní povahy.

Na základě výše uvedené analýzy je třeba uvést, že při praktickém použití právních předpisů UNCITRAL, účel a dopad jejich uplatňování by měly být založené na:

1. stanovení právní povahy, tendenci a vývoji souborů norem, vytvořených mezinárodními organizacemi s cílem právní regulace světového obchodu v důsledku probíhajících procesů globalizace;
2. studie a doporučení, zohledňující různé metodologické koncepce mezinárodního obchodního práva;
3. analýze obsahu mezinárodních obchodních vztahů, jakož i upřesnění pojmu, předmětu, zdrojů a struktury mezinárodního obchodního práva;
4. analýze a uspořádání zásad mezinárodního obchodního práva, právních režimů a regulačních metod ve vztahu ke konkrétnímu řešení sporů, s přihlédnutím k neustálým dynamickým změnám a procesu formování mezinárodního obchodního práva a jeho jednotlivých institucí a norem, o čemž svědčí změna a aktualizace Rozhodčích pravidel UNCITRAL v roce 2010;¹⁰⁷
5. analýze hlavních rysů legislativních činností UNCITRAL, jako specializovaných mezinárodních orgánů a organizace, zapojených do řízení a regulace mezinárodního obchodu;
6. analýze veřejných právních komplexů norem vnitrostátního práva, identifikace tendencí ve vývoji komplexů norem a mechanismů regulace zahraničního obchodu členských států WTO a účastníků mezinárodního obchodu obecně.

Mnou provedená analýza komentářů a doporučení UNCITRAL a jejich použití v praxi nám umožňuje **zdůraznit následující hlavní směr ve vývoji norem UNCITRAL**, a to v podmínkách globalizace mezinárodního obchodu a zároveň v době sankčních politik, obchodních embarg a válek, a to:

- prohloubení interakce mezinárodního a vnitrostátního práva;
- internacionalizace a homogenizace vnitrostátního práva;

¹⁰⁷ General Assembly resolution 65/22, UNCITRAL Arbitration Rules as revised in 2010.

- uznání nadřazenosti mezinárodního práva nad vnitrostátním;
- intenzivní změna vnitrostátního práva pod vlivem mezinárodního práva;
- standardizace práva;
- socializace práva v důsledku rozšíření sociálních aktivit státu, zvýšení rozsahu veřejného práva;
- postupné vymazání hranic mezi soukromým a veřejným právem;
- aktivní zásah veřejného (správního) práva do oblasti soukromého práva;
- tendence politizace práva v podmínkách vývoje globalizačních procesů;
- tendence demokratizace a humanizace práva.

V současné době je velmi rozšířené uplatňování norem UNCITRAL zaměřených na regulaci mezinárodních obchodních vztahů. Většinou **jde o normy soft-law, které mají doporučující povahu.** Kvalita těchto norem a jejich obsah, stupeň rozpracovanosti, umožňují stranám využívat jejich povahu v určité kategorické podobě, která stanoví pravidla, která nejde změnit dohodou stran v příslušných právních vztazích a právě proto ovlivňují utváření normativního chování stran s jejich souhlasem s uplatňováním norem UNCITRAL imperativním způsobem, a to:

- **vzorové zákony UNCITRAL;**
- **komentáře UNCITRAL;**
- **doporučení UNCITRAL.**

Tendence vývoje mezinárodních prostředků pro řešení obchodních sporů je taková, že tyto prostředky začínají stále více ovlivňovat právní systémy států, které jsou stranami mezinárodních obchodních dohod. Činnost zahraničního obchodu je sice předmětem veřejného práva každého státu, avšak mimo rozsah státní regulace je činnost zahraničního obchodu regulována tržními a soukromoprávními nástroji.

Avšak dle mého názoru je třeba mít na paměti, že v důsledku nárůstu komplexní normativní regulace obchodních vztahů, jak již bylo uvedeno výše, většina norem, které mají veřejnoprávní povahu, pronikají do mezinárodního obchodního práva prostřednictvím uplatňování imperativních norem vnitrostátního práva. Děje se tak především k zajištění práv a zákonem chráněného zájmu účastníků vztahu. Strany

mezinárodního obchodu tak uplatňují normy doporučující povahy UNCITRAL a stanoví je jako pravidla, nicméně vzájemně se dohadují a používají, zvláště v části ochrany zákonných zájmů, normy vnitrostátního práva. Je proto nutné rozšířit možnosti aplikace soft-law norem v obchodních vztazích v období globalizace. Tohle pomůže předejít nadměrnému vlivu národních imperativních norem účastníků mezinárodního obchodu.

Normy UNCITRAL by měly ve skutečnosti nést nejen koordinační aspekt, ale měly by také tvořit subordinační vztahy.¹⁰⁸ Takové vztahy jsou spojené s vnitrostátním právem a imperativními normami, jakož i znaky „nadrárodnosti“¹⁰⁹, které se projevují v procesu hospodářské integrace, v činnostech mezinárodních obchodních organizace. Hlavním úkolem vypracování doporučení a komentářů UNCITRAL v současné době je další rozvoj mezinárodního obchodního práva v kontextu jeho dialektického boje. Tím se myslí rozpor mezi subordinační a koordinační metodami regulace s neustálou snahou mnohostranné regulaci.

Praxe použití právních norem UNCITRAL dle mého názoru by měla přispívat k vytvoření jednotného globálního ekonomického prostoru, zejména v současném rozporu mezi globalizací a existencí různých forem politických systémů, a taktéž mezi strategickými zájmy jednotlivých států a uskupeními států.

Dle mého názoru UNCITRAL může v současné fázi vývoje mezinárodního práva poskytnout spojení v mezinárodních obchodních vztazích mezi mezinárodním a vnitrostátním právem, a to kvůli vzájemnému pronikání hospodářské činnosti různých států. V tomto případě budeme mít možnost pozorovat tendence směrem k rozšíření objektové sféry mezinárodního práva a postupný přechod velkého počtu problémů vnitřní kompetence států do oblasti mezinárodněprávní, a to při zachování následujících principů GATT¹¹⁰:

- rovnosti a nediskriminace;
- preferencí pro rozvojové země;

¹⁰⁸ Кешнер, М.В. „Право международной ответственности. Учебник“, стр. 154.

¹⁰⁹ Шпакович, О.Н. „Наднациональность в праве международных организаций“, стр. 142.

¹¹⁰ General Agreement On Tariffs And Trade.

- vzájemnosti, vzájemného prospěchu;
- nadřazenosti mezinárodních právních norem;
- liberalizace obchodu;
- ochrany národního trhu;
- diferenciací právních režimů v systému mezinárodněprávní regulace mezinárodních obchodních vztahů a potřeby jejich právní regulace v kontextu globalizace;
- sjednocení mezinárodních právních norem a investičních režimů.

Hlavním účelem použití a zpracování norem UNCITRAL v současných podmínkách globalizace je tedy **harmonizace principů právní regulace států na základě mezinárodního práva a vymezení fáze a společných opatření pro rozvoj vnitrostátních právních předpisů**. Zahrnuje to rozvoj společných právních postojů k harmonizaci státních právních předpisů, sjednocení, standardizace a transformace právních předpisů.

3.3.2. Právní aspekty vlivu sankcí a obchodních embarg na mezinárodní spory rozhodované v rozhodčím řízení

Jak nám ukazuje historie, obchodní vztahy se vždy rozvíjejí bez ohledu na politický systém, priority nebo dokonce politické konflikty. Použití souboru omezení v mezinárodních vztazích, v tomto případě v mezinárodním obchodu ve formě hospodářských sankcí, velmi ovlivňuje odvětvovou spolupráci a výměnu mezi státy prostřednictvím zákazu obchodu, vývozního a dovozního embarga v průmyslových odvětvích. Taková omezení států též obsahují imperativní normy.

V této situaci je velmi důležité věnovat pozornost problematice možného dopadu sankcí na činnost rozhodčích institucí. Příkladem nám poslouží hospodářské sankce a vzájemné obchodní embargo mezi Ruskou federací a Evropskou unií.

V březnu 2014 řada zemí, převážně USA, členské státy Evropské unie a několik dalších zemí, včetně Kanady, Švýcarska a Ukrajiny zavedly řadu omezení – sankce, vůči několika ruským jednotlivcům a organizacím, z důvodů situace na Ukrajině. Rusko jako odpověď přijalo zákaz dovozu určitého zboží ze všech zemí, které proti

Rusku sankce přijaly.¹¹¹ V průběhu dalších let byly zavedené hospodářské sankce, které ovlivňují dosud odvětvovou spolupráci a výměnu s Ruskem prostřednictvím zákazu obchodu, jakož i embargo na vývoz a dovoz ve finančním, ropném a obranném odvětví.

Často předpokladem sankce je vydání seznamu „zakázaných osob“. V tomto případě jsou sankce mířené proti konkrétním fyzickým a právnickým osobám. Sankce ze strany Spojených států iniciovaly vydání takového seznamu. Osoby uvedené v seznamu mají zákaz poskytování služeb, zákaz vstupu do USA a navíc mají blokovaný majetek a účty ve Spojených státech.¹¹²

Většina sankcí EU jsou sektorové povahy a ovlivňují například ropný, plynárenský a finanční sektory Ruské federace a jejich cílem je zavést udělování licencí.¹¹³ Tak byl zaveden licenční režim pro dodávky a údržbu zařízení, týkající se ropného a plynárenského odvětví. Ve finančním sektoru EU byly zavedeny zákazy vůči některým ruským jednotlivcům. Konkrétně zákazy: nabývat, prodávat, poskytovat investiční služby a provádět jiné transakce s cennými papíry se splatností delší než 30 dnů a vydané po 12. září 2014.¹¹⁴ Dále jde o zákaz vydávání nových půjček zakázaným osobám, s výjimkou půjček se zvláštním účelem, například k zajištění financování nezakázaného dovozu a vývozu zboží a nefinančních služeb mezi EU a Ruskou federací.¹¹⁵

Sankce EU navíc zvláště ukládají obecný zákaz plnění jakýchkoli požadavků souvisejících s jakoukoli smlouvou nebo transakcí, jejichž provedení je přímo nebo nepřímo, zcela nebo zčásti spojeno se sankcemi, včetně nároků na náhradu škody, pokud jsou uvedené osobami z Ruské federace.¹¹⁶

¹¹¹ Dekret prezidenta Ruské federace ze dne 06. 08. 2014, č. 560 „О применении отдельных специальных экономических мер в целях обеспечения безопасности Российской Федерации“.

¹¹² Sanctions Brochure of the OFAC, Directives 1 and 2 Pursuant to Executive Order 13662.

¹¹³ Nařízení Rady EU č. 833/2014 a Nařízení Rady EU č. 960/2014.

¹¹⁴ Rozhodnutí Rady EU 2014/872/SZBP.

¹¹⁵ Rozhodnutí Rady EU 2014/872/SZBP.

¹¹⁶ Nařízení Rady EU č. 692/2014 o omezujících opatřeních v reakci na protiprávní anexi Krymu a Sevastopolu čl. 6; Nařízení EU č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem

Na základě výše uvedené analýzy, lze rozlišit následující vlastnosti:

- 1) ne všechny sankce mají retrospektivní účinek;¹¹⁷
- 2) sankce se nevztahují na všechny hospodářské aktivity související s osobami z Ruské federace;
- 3) činnosti, které sankcím podléhají, mohou být povoleny na základě licence;
- 4) sankce se nevztahují na situace, kdy jsou tato opatření nezbytná k zabránění události, která představuje hrozbu pro lidské zdraví, život anebo životní prostředí.¹¹⁸

Tyto vlastnosti mohou být základem přístupu k výběru rozhodčího fóra pro řešení sporů.

Lze tedy dojít k závěru, že sankce jsou tedy spíše cílené a nemají přímý dopad na významnou část obchodní praxe. V případě EU jedná se o spory ze smluv, uzavřených před uvedením sankcí, spory vyplývající z opatření přijatých při zabránění ohrožení lidského zdraví nebo životního prostředí, spory vyplývající z činnosti, na kterou byla v EU získána licence.

Ve všech ostatních případech je vhodné zkoumat možnost rozhodčího řízení a výkonu rozhodnutí z hlediska imperativních norem a veřejného pořádku.

V souvislosti se situací se sankcemi bylo navrženo přenést řešení sporu týkajících se ruských osob z evropských fór na asijská fóra (Hongkong, Singapur). Tyto návrhy vycházely z následujících hypotéz:

- sankční normy zakazují samotnou možnost projednávání sporu v rozhodčím řízení;
- vztahy fyzické nebo právnické osoby z mezinárodní arbitráže, rozhodci a advokáti mohou být kvalifikováni jako „obchod“ či služba, nebo dokonce jako „technická podpora“ ve smyslu nařízení Rady EU č. 692/2014, v souvislosti s nimiž:

k činností Ruska destabilizující situaci na Ukrajině čl.1.

¹¹⁷ Nařízení Rady EU č. 833/2014, čl. 3.

¹¹⁸ Nařízení Rady EU č. 833/2014, čl. 3.

- rozhodci budou odmítat vest spor, protože se budou domnívat, že se jedná o „technickou podporu“ a bude jim pak hrozit trestní odpovědnost.
- advokáti odmítnou zastupovat osoby, na které se sankce vztahují, na základě toho, že je zakázáno uzavírat s nimi jakékoli smlouvy týkající se „obchodu a služeb“;
- v případě, že bylo rozhodnuto mezinárodním obchodním rozhodčím řízením ve prospěch osoby, na kterou se vztahují sankce, nemůže být toto rozhodnutí vykonáno v EU nebo ve Spojených státech na základě výhrady veřejného pořádku.

Tyto argumenty lze rozdělit do dvou kategorií rizik – rizika spojená se samotnou možností rozhodčího řízení a rizika spojená s výkonem rozhodčích nálezů.

Pro tuto diplomovou práci nejvíc podstatným je výklad konkrétně dvou ustanovení sankčních norem: ustanovení zakazující uspokojení nároků vyplývajících ze smluv pod sankcemi a také ustanovení „technické podpory“.

Zákaz splnění požadavků vyplývajících ze smluv, na které se vztahují sankce je stanoven zejména čl. 11 nařízení Rady EU č. 833/2014. Toto ustanovení je samo o sobě sporné, jelikož se zda, že dochází k neoprávněnému zasahování do činnosti jak vnitrostátních soudů, tak mezinárodních rozhodčích institucí. V praxi toto ustanovení ještě nebylo aplikováno.

Další otázkou je problematika výkladu pojmu „nárok“ – claim. Zda „nárok“ znamená nárok vůči protistraně nebo třetím stranám (např. ručiteli) nebo jde o nárok ve formě žaloby k soudu (rozhodčí řízení), a tedy kdo je adresátem této normy? Interpretace je velmi obtížná již z toho důvodu, že na rozdíl od nařízení Rady EU č. 833/2014 (sektorové sankce) nařízení č. 692/2014 („krymské“ sankce) v článku 1 nám nabízí vysvětlení výrazu „nárok“.

Na základě výše uvedeného článku nárokem se rozumí:

1. nárok na plnění závazku vyplývajících ze smlouvy nebo operace nebo s nimi spojeného,
2. nárok na prodloužení doby platnosti nebo na vyplacení dluhopisů, finančních záruk nebo příslibu odškodnění v jakékoli formě,

3. nárok na náhradu škody související se smlouvou nebo operací,
4. protinárok,
5. nárok na uznání nebo vykonání rozsudku či rozhodčího nálezu nebo jiného rovnocenného rozhodnutí bez ohledu na místo jeho vydání či vynesení, včetně využití doložky vykonatelnosti;

Z toho vyplývá, že výraz „nárok“ lze chápat jako žalobu k soudu, tak i jako nárok vůči protistraně, třetím stranám.

Lze však předpokládat, že než budou vypracovány oficiální komentáři, orgány v zemích EU budou vykládat výraz „nárok“ v rámci nařízení Rady EU č. 833/2014 stejným způsobem, jakým je definován v nařízení Rady EU č. 692/2014.

Závěrem je, že hypotéza ohledně toho, že sankční norma může zakázat podání žaloby rozhodčímu soudu, není podložena doslovným výkladem dotčených norem.

Výše uvedeny čl.11 nařízení Rady EU č. 833/2014 stanoví, že nároky „nesmí být uspokojeny“ a nikoli „nelze podat“. To znamená, že doslovný výklad těchto článků nám naopak umožňuje dospět k závěru, že podání takového nároku a jeho posuzování není zakázáno, ale rozhodci budou muset odmítnout nárok, pokud obsah nároku spadá pod zákaz sankcí.

Sankce tedy nezakazují posuzovat spory v rozhodčích institucích v zemích EU. S vysokou pravděpodobností tyto instituce požádají o povolení k projednání případu, ačkoli tento postup bude v mnoha ohledech zjevně formální.

Zvláštní význam má interpretace výrazu „**technická pomoc**“ a „**zprostředkovatelské služby**“, které se používají v sankčních normách. Jedná se o hypotézu, která byla uvedena výše, že jak technická pomoc, tak i zprostředkovatelské služby se vztahují i na činnost rozhodčích institucí, rozhodců a celkově advokátů, jakož i na její vztahy se „zakázanými osobami“. Tato okolnost je klíčová pro výběr rozhodčího fóra. Co když rozhodci, vedoucí řízení, dospějí k závěru, že se na ně vztahují pravidla, týkající se výše uvedených výrazů? Je možné, že se budou vyhýbat procesu.

Rozhodčí instituce EU jsou subjekty, pro které dodržování sankce je povinné, avšak nemůžeme jednoznačně tvrdit, že totéž platí pro rozhodce a advokáty (ti, co nejsou občany EU a nevykonávají službu na území EU).

Podle mého názoru existuje riziko širokého výkladu výrazu „technická pomoc“ a „zprostředkovatelské služby“, v tom smyslu, že se rozšíří na „služby“ rozhodců a advokátu, pokud jejich sídlo nebo místo výkonu služby se nachází v EU.

Nařízení EU definuje výraz „technická pomoc“ jako: podporu týkající se oprav, vývoje, výroby, montáže, zkoušení, údržby nebo jiných technických služeb, která může mít například formu pokynů, poradenství, školení, předávání pracovních znalostí či dovedností nebo konzultací; technická pomoc zahrnuje též ústní formy pomoci;¹¹⁹

Činnost právních poradců a rozhodců je na první pohled zcela nezávislá ve vztahu k obchodům a službám, které jsou zakázány sankcemi. Vyřešení soudního sporu nijak nesouvisí s obchodní činností ve smyslu zprostředkovaných služeb.

Jak jsem uvedla výše, tato problematika v rozhodčích orgánech EU se řeší vydáním licence EU k posouzení případu. Avšak je možné, že v tomto případě může být přesun fóra mimo EU neproduktivní. Řada rozhodců jakýchkoli fór, včetně i těch co se nacházejí v Asii, jsou často naturalizovány v zemích, které uložily sankce proti Rusku (USA, Austrálie, Velká Británie) a navíc interpretace výrazu „technické pomoci“ a „zprostředkovatelských služeb“ zůstává i pro tyto rozhodce problematickou. Současně nepředpokládá se vydání licence EU rozhodčí instituce mimo EU. Proto dospíváme k závěru, že v případě rozhodčích fór mimo EU, pokud jsou rozhodci naturalizováni v EU, získání licence týkající se jejich činnosti stává spíše jejich osobním zájmem, což pak může významně zkomplikovat posouzení případu.

Faktem je, že za celou světovou historii sankce byly ukládány více než jednou, ale případy interpretace činnosti rozhodčích institucí jako zakázané technické pomoci nebo jako zprostředkovatelských služeb, stále nejsou známy.

¹¹⁹ Nařízení Rady EU č. 833/2014.

Potíže v této části lze vyřešit pomocí alternativní rozhodčí doložky, obsahem které bude podmínka, že v případě odmítnutí rozhodčího orgánu EU zabývat se sporem z důvodu sankcí, bude věc projednána v jiné rozhodčí instituci mimo EU.

Z toho vyplývá, že přenesení fóra pro řešení sporů z Evropy do třetích zemí nemusí pomoci k vyřešení problému přístupu k rozhodčímu řízení. Získání licence rozhodčí instituce v zemích EU pravděpodobně nebude vůbec problematické. Naopak, pokud budou vybráni rozhodci pro řízení na asijských rozhodčích fórech naturalizovaní v USA nebo EU, bude pravděpodobně nutné vyřešit otázku udělování licencí individuálně, v jejich osobním zájmu.

Návrhy na přemístění rozhodčích řízení na asijské fóra nezohledňují následující důležitou skutečnost, že právní důsledky sankcí pro rozhodčí instituci EU jsou velmi přehnané. Takové sankce, jak je uvedeno výše, jsou zaměřeny svou povahou a ovlivňují pouze jednotlivé průmyslové odvětví. Za určitých okolností jsou udělovány výjimky pro provádění příslušných obchodů a pro posuzování případů v rozhodčích institucích EU existuje postup pro udělování licencí.

Navíc se předpokládá, že neexistují žádné závažné důvody pro revizi rozhodčích doložek a pro odmítnutí postoupení sporu k vyřešení tradičním evropským rozhodčím institucím:

1. pokud jde o smlouvy, na základě kterých byly získány licence v příslušných zemích, a proto již nepodléhají zákazům sankcí;
2. v případě smluv uzavřených před vstupem sankcí v platnost;
3. v souvislosti se smlouvami, na jejichž základě byly či jsou prováděny určité činnosti pro předcházení poškození zdraví člověka či poškození životního prostředí.

Nakonec se domnívám, že některé ruské „odvetné sankce“, jako například zákaz zahraničních poradců poskytovat konzultační služby ruským státním podnikům,

nejsou vůbec vhodná a použitelná.¹²⁰ Všechny tyto kroky vůbec totiž nepřispějí ruské právní praxi, nejspíš sníží pracovní standardy a zabrání hospodářské soutěži. S největší pravděpodobností z toho nikdo nebude těžit.

Proto v tak obtížné situaci je třeba dodržovat předpisy EU, včetně těch o sankcích, bez ohledu na posouzení míry jejich aktuality a vhodnosti. Pokud nedojde k porušení pravidel pro získávání licencí ve vztahu k sankcím, nebude potřeba naléhavého hledání alternativních fór.

Avšak vzhledem k tomu, že ruská strana nejčastěji preferuje řadu určitých evropských institucí a/nebo jurisdikcí, potenciální dopad sankcí na činnost rozhodčích institucí se sídlem v EU existuje dle mého názoru spíše jako zpolitizovaný argument zkreslené interpretace dopadu sankcí na rozhodčí instituce EU.

V jakémkoliv případě, sankce nebrání ruským stranám v předávání sporů evropským institucím, i když je možné, že bude třeba učinit doplňující kroky v řízení – například informovat instituci o tom, že osoba je zapsaná v seznamu zakázaných osob. Celkově však situace pro instituce a strany zůstává prakticky beze změn.

V této souvislosti je vhodné zmínit to, že ruské subjekty upřednostňují západní arbitrážní instituce již od dob studené války – éry obchodních embarg a nepřátelství mezi sovětským a západním blokem. Zrovna za těchto okolností se mezinárodní arbitráž vyvinula jako mechanismus pro neutrální a nezávislé řešení sporů mezi Východem a Západem. Při posuzování současného stavu je vhodné též připomenout mezinárodní situaci v době, kdy se státy vzájemně dohodly na nezbytných společných právních nástrojích v oblasti mezinárodní arbitráže. Jde o nástroje jako jsou **Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958** a **Rozhodčí pravidla UNCITRAL z roku 1976**. Hranice států v letech 1958 a 1976 se velmi lišily, a to ani nemluvíme o politických systémech, to však nebránilo rozvoji konstruktivního přístupu ke spravedlnosti v mezinárodním obchodě.

¹²⁰ Багаев В, «Это вопрос суверенитета», článek na zakon.ru.

Základní hodnoty, na kterých se státy dohodly, neztrácejí svůj význam ani během politických konfliktů, jak se odráží v některých ustanoveních sankcí EU. Například může být udělena **výjimka z ustanovení o zmrazení finančních prostředků, a to „prostředkům, určeným výhradně na výplatu přiměřené profesní odměny nebo na náhradu nákladů spojených s poskytováním právních služeb“.**¹²¹

Z výše uvedeného vyplývá, že sankce nesměřují přímo k rozhodčímu řízení a jak víme, všechny rozhodčí instituce se sídlem v zemích EU podléhají právu EU. Z toho pak vyplývá, že tyto rozhodčí instituce jsou povinny dodržovat právní předpisy EU týkající se sankcí. Proto arbitrážní instituce **by měly zavést systém opatření k zajištění provádění právních předpisů o sankcích a uspokojit jak vládní orgány**, které kontrolují dodržování sankčního režimu, **tak banky**, které dostávají platby od stran, aby pokryly náklady na rozhodčí řízení.

V praxi v případě ruských stran ale **může nastat řada situací, kdy se sankce objeví v rozhodčím řízení. To se stane, pokud jedna ze stran rozhodčího řízení, kterou spravují ruské instituce, je nebo není kontrolována osobou uvedenou na seznamu sankcí EU.** Takovou situaci lze vyřešit žádostí o povolení výjimky z uplatňování právních předpisů o sankcích, zaměřených na zmrazení finančních prostředků. Dalším příkladem může být situace, kde jedna ze stran obchoduje se zbožím dvojího užití pro vojenské použití v Rusku nebo pro konečné použití vojenskými zákazníky v Ruské federaci. V takových případech může strana požádat o předchozí povolení k provedení takového obchodu nebo o povolení k plnění povinností, pokud byl obchod již uzavřen před uložením sankcí.

Mohou se také vyskytnout případy, kdy sankce se dotýkají samotné podstaty sporu. V takových situacích nebude významné ani místo rozhodčího řízení ani rozhodné právo nebo místo výkonu rozhodnutí, protože sankce se budou týkat podstaty sporu bez ohledu na pravomoc rozhodčí instituce. Z toho vyplývá, že pokud sankce mají vliv na samotný spor, jako takový, to případný přesun místa rozhodčího řízení mimo EU vůbec nebude mít požadovaný účinek.

¹²¹ Nařízení Rady EU č. 269/2014 č. 4 bod 1. b.

Rozhodčí řízení i nadále zůstává dostupným pro všechny strany a jejich zástupcům bez

ohledu na státní příslušnost. V tomto ohledu nebyly provedeny žádné změny, s výjimkou dodržování zákonných požadavků. Byla však přidána některá správní opatření. V jakékoli fázi rozhodčího řízení lze tedy požadovat další informace, týkající se vlastnictví stran a jejich příjemců. Například strany rozhodčího řízení mohou být zkontrolovány na přítomnost v seznamu „zakázaných“ právnických a fyzických osob. To pak může znamenat, že rozhodčí instituce musí pokaždé provádět takovou kontrolu ve vztahu ke stávajícím sporům, v případě změn sankčních předpisů.

Sankce tedy nezakazují ruským a jiným stranám se obracet k evropským rozhodčím institucím s žádostí o rozhodčí řízení, protože zapsání fyzické nebo právnické osoby do seznamu „zakázaných osob“ takový zákaz nezakládá. Bylo by však vhodné, aby taková osoba předem informovala příslušný rozhodčí orgán o svém záměru podání učinit. Taková informace totiž pomůže rozhodčí instituci domluvit se se stranami na dalších administrativních požadavcích, které musí tyto strany nebo sama rozhodčí instituce splnit. Například může jít o nutnost požádat příslušný orgán, který sankce uložil (kupříkladu Radu Evropské Unie), o přijetí výjimky stanovené sankcí o zmrazení finančních prostředků v případech, kdy jsou prostředky určeny „výhradně na výplatu přiměřené profesní odměny nebo na náhradu nákladů spojených s poskytováním právních služeb“.¹²²

Sankce také nezavádějí žádné zvláštní požadavky, které by se vztahovaly výhradně na ruské a jiné strany. Dále stojí za zmínku skutečnost, že nařízení EU se nedotýkají hlavních zásad rozhodčího řízení, mezi které patří zásady nestrannosti a rovného zacházení. Použití rozhodčích pravidel, včetně i norem UNCITRAL, je v současnosti plně realizovatelná a bezvadná.

3.3.3. Použití norem UNCITRAL v mezinárodním obchodě z hlediska kontroly nad zajištěním obchodních transakcí

¹²² Nařízení Rady EU č. 269/2014 č. 4 bod 1. b.

Jedná se o velmi aktuální problematiku, protože mezinárodní finanční, obchodní a investiční právo mají obrovský dopad na vývoj různých právních institutů, které souvisejí s posilováním podnikatelských příležitostí k využívání širokého výběru finančních nástrojů, forem financování a finanční podpory obchodních smluv.

Velké investiční transakce, internetové obchodní transakce a další typy transakcí, které jsou mezinárodními soukromoprávními institucemi obchodně-ekonomického obratu, se stále více stávají předmětem regulace výsledných dokumentů mnohostranných ekonomických summitů.¹²³

Proto na úrovni aktů, zpracovaných mezinárodními konferencemi, včetně úmluv OSN, se tedy obchodní a finanční transakce řídí mezinárodními právními normami v kontextu jejich vlivu na konkurenční vztahy financování přeshraničního pohybu zboží a kapitálu, který „doplňuje“ politiku světového obchodu a veřejný pořádek.¹²⁴ **UNCITRAL při tom také věnuje zvláštní pozornost vývoji mezinárodního práva a norem ohledně zajištění obchodních transakce.**¹²⁵

Z důvodu potřeb mezinárodního finančního obratu k vytvoření jednotného režimu mezinárodních hospodářských smluv byla přijata Úmluva OSN o postoupení pohledávek v zahraničním obchodě z roku 2001, která však dosud nevstoupila v platnost.¹²⁶ Tyto mezinárodní hospodářské smlouvy jsou uzavřené pomocí různých metod finanční podpory pro vývoz a dovoz, včetně obratu finančních zdrojů souvisejících s pohledávkami. Týká se to půjček pro mezinárodní hospodářské transakce s využitím finančních aktiv, faktoringu a forfaitingu, projektového financování syndikovaných úvěrů, které jsou zásadní pro financování mezinárodního obchodu.¹²⁷

¹²³ Г.М.Костюнина, „Международная экономическая интеграция: Учебное пособие“, стр. 191–217.

¹²⁴ United Nations Convention on the Assignment of Receivables in International Trade (New York, 2001).

¹²⁵ UNCITRAL Guide on the Implementation of a Security Rights Registry (2013); UNCITRAL Legislative Guide on Secured Transactions (2007).

¹²⁶ Zpráva Komise Evropskému Parlamentu, Radě a Evropskému Hospodářskému a Sociálnímu Výboru, COM/2016/0626.

¹²⁷ Machková H., „Mezinárodní obchodní operace: 6. vydání, str. 124–127.

Vzorový zákon UNCITRAL o zajištěných transakcích (UNCITRAL Model Law on Secured Transactions), schválený rezolucí Valného shromáždění OSN v lednu 2017, unifikuje normy mezinárodního soukromého práva, týkající se zajištění. Tím vytváří systém institucí, propojujících občanskoprávní a finančněprávní podmínky bezpečnostních opatření za účelem plnění smluvních závazků. Výše uvedený zákon stanoví jednotná standardizovaná pravidla chování pro účastníky (strany) obchodních transakcí. Navíc obsahuje zásady a pravidla výkladu mezinárodních hospodářských smluv, včetně pojetí autonomie vůle stran.

V souvislosti s růstem mezinárodních obchodních transakcí a v souvislosti se vznikem řízených a ovládajících institucí, je potřeba zdůraznit instituce kombinovaných finančních a materiálních aktiv a instituce pohledávek, jako součást aktiv, zahrnutých do zajištěných obchodních transakcí.¹²⁸

Význam tohoto dokumentu se projevuje hlavně zvětšující se potřebou kodifikovat a systematizovat normy různých odvětví mezinárodního práva. Týká se to nejvíc oblasti mezinárodního finančního práva a mezinárodního práva obchodních společností.¹²⁹ Proto, dle mého názoru se objevují dosud neznámé mezinárodnímu soukromému a finančnímu právu smíšené hospodářské právní instituty a koncepty, které odrážejí probíhající proces „ekonomizace“ mezinárodního obchodního práva. K tomuto procesu dochází, když se mezi sebou prolínají přeshraniční obchodní, finanční a jiné majetkové vztahy, které jsou zaměřené na operace s finančními aktivy a finančními nástroji.

Do první skupiny lze zahrnout finanční a účetní instituty, které se týkají zajištěných transakcí, vztahujících se na regulaci režimů:

- obchodovatelných dokumentů a materiálních aktiv, vyjádřených v obchodovatelných dokumentech;
- materiálních aktiv, vyjádřených duševním vlastnictvím;
- konkurenčních aktiv;

¹²⁸ UNCITRAL Model Law on Secured Transactions, Article 20; Chapter VI, Section II.,

A.

¹²⁹ Resolution adopted by the General Assembly 71/136, 13. December 2016.

- necertifikovaných cenných papírů, které mají u sebe osoby, které nejsou zprostředkovateli;
- práv na výplatu prostředků držených na bankovním účtu a další.¹³⁰

Druhá skupina zahrnuje registračně-informační instituty, týkající se zajištěných transakcí o registraci zajišťovacích práv, které se týkají:

- obsahu povolení, vydaného držitelem autorských práv k registraci práv k zajištění plnění povinnosti;
- přípustnosti jediného oznamovacího dokumentu pro několik bezpečnostních práv k transakcím;
- podmínek přístupu k registračním službám;
- důvodů zamítnutí registrace;
- informace o identifikaci registrované osoby;
- informace o registraci oznámení;
- identifikace nositele práv;
- identifikace věřitele, který poskytuje zajištění.¹³¹

Třetí skupina obsahuje právní instituce, které se zabývají prioritami při uplatňování „konkurenčního“ zajišťovacího práva upravujícího režim:

- soutěže či konkurence několika důvodů pro zajištění plnění závazku týkajících se jednoho nebo více poskytovatelů;
- soutěže skupiny zajišťovacích práv na závazky z majetkových aktiv, kombinovaná s celkovou hodnotou v jediném finančním výsledku (produktu);
- zajišťovacího práva soutěžit s jinými pravomocemi příjemce, nájemce, držitele licence zatížených aktiv;
- zajišťovacích práv, konkurujících s právem věřitelů vyplývajících ze soudního rozhodnutí.¹³²

Do čtvrté skupiny jsou zahrnuté podmínky pro zajištění transakcí:

¹³⁰ UNCITRAL Model Law on Secured Transactions 2017.

¹³¹ UNCITRAL Model Law on Secured Transactions 2017.

¹³² UNCITRAL Model Law on Secured Transactions 2017.

- s pohledávkami, týkajícími se ochranných opatření vůči dlužníkovi s pohledávkami a vyloučení dlužníka z osob, povinných k výplatě peněžních prostředků;
- s obchodovatelnými nástroji;
- práv a povinností emitentů obchodovatelných cenných papírů a finančních nástrojů.¹³³

Další důležitou problematikou při uplatňování norem UNCITRAL je řešení otázky zajištění provádění transakcí v mezinárodním právu.

Vývoj a používání jednotného mechanismu zajištěných transakcí ve vnitrostátním právu zemí je dle mého názoru nezbytné pro vytvoření integračního práva jednotného hospodářského prostoru. Zejména s přihlédnutím k současným trendům ve vývoji obchodního práva WTO, které odrážejí nové přístupy k interakci mezi veřejnoprávními a soukromoprávními institucemi mezinárodní regulace obchodních smluv jako soukromoprávních transakcí.

Dle Vzorového zákona UNCITRAL o zajištěných transakcích z roku 2017 „zajišťujícím věřitelem financování akviziční platby“ se rozumí „zajišťující věřitel s právem poskytnout jistotu“. Samotný pojem „nabyté zajišťující právo“ znamená právo věřitele poskytnout jistotu pro transakci vyjádřenou v hmotném majetku, duševním vlastnictví a další majetková a nemajetková práva, které slouží jako záruka za povinnost zaplatit příjemci částku uvedenou v transakci.¹³⁴

Je třeba poznamenat, že výše uvedený zákon uvádí, že pokud stát přijme zvláštní pravidla vnitrostátních právních předpisů, týkajících se režimu zajištěných transakcí, a zahrnuje změny ustanovení Vzorového zákona UNCITRAL 2017, měly by být tyto rozdíly jasně formulovány a omezeny.

Dle mého názoru, takový přístup omezuje suverénní právo země na stanovení občanskoprávních norem v souladu se svými tradicemi a veřejnou politikou, aby chránil svůj trh a zajistil ekonomickou bezpečnost.

¹³³ UNCITRAL Model Law on Secured Transactions 2017.

¹³⁴ UNCITRAL Model Law on Secured Transactions 2017, Article 2.

Vzorový zákon UNCITRAL 2017 navíc obsahuje pravidla o povinné dohodě mezi emitentem, poskytovatelem, deponitářem a zajištěným věřitelem o kontrole zastavených práv na bankovní účet, o kontrole necertifikovaných cenných papírů, které nejsou v držení zprostředkovatele a které jsou zárukou. Podle této dohody emitent a deponitní instituce (banka, deponitář atd.) jsou povinni dodržovat pokyny zajištěného věřitele ke kontrole bankovních účtů a cenných papírů poskytnutých k zajištění transakce.¹³⁵ Zajištěný věřitel rovněž kontroluje připsání peněžních prostředků na bankovní účet dohodou mezi ním, deponitářem a poskytovatelem, pokud deponitář souhlasí s dodržováním pokynů zajištěného věřitele, co se týká výplaty prostředků připsaných na bankovní účet, bez dalšího souhlasu poskytovatele.

Jelikož pro stanovení hodnotové orientace a úrovně zajištění transakcí jsou používána finanční aktiva, která jsou vyjádřena finančními smlouvami, je pro nás zvláště důležitý samotný pojem „finanční smlouva“, který navrhuje Vzorový zákon UNCITRAL 2017. Dle něho, jedná se o finanční nástroj, jako finanční transakce, týkající se:

- okamžité transakce, pro kterou jsou rychle a bezhotovostně vypořádány peněžní prostředky na mezibankovním měnovém trhu, na jiné burze, na akciových a devizových trzích;
- swapové transakce s ohledem na úrokové sazby, zboží, měnové nástroje, akcie, dluhopisy, indexy nebo jiné finanční nástroje.¹³⁶

K výše uvedenému dle mého názoru stojí za zmínku ještě článek 6 Vzorového zákona UNCITRAL 2017, který se týká základních podmínek pro výskyt zajištěných transakcí, pokud k zajištění dojde v souladu s dohodou o zajištění transakce a poskytovatel má skutečná nebo budoucí aktiva určená k zatížení. Toto ustanovení o stavu aktiv je často spojeno s poskytováním nezávislé záruky jako způsobu vymáhání povinností.

¹³⁵ UNCITRAL Model Law on Secured Transactions 2017, Article 47.

¹³⁶ UNCITRAL Model Law on Secured Transactions 2017, Article 2.

4. Závěr

Tato diplomová práce dává představu o vývoji praxe použití Rozhodčích pravidel UNCITRAL v podmínkách růstu mezinárodních ekonomických vztahů. V důsledku toho dochází i prohloubení integračních procesů, probíhajících ve všech sférách světového společenství.

Kromě obecných ustanovení a analýzy norem, týkajících se činnosti mezinárodního rozhodčího řízení obecně, rozhodčích smluv, a určení právních aspektů použití Rozhodčích pravidel UNCITRAL, je kladen důraz na roli a význam Rozhodčích pravidel UNCITRAL při vytváření pramenů mezinárodního práva soukromého s přihlédnutím k současným podmínkám formování norem mezinárodního práva v moderní fázi rozvoje mezinárodní spolupráce v obchodě a v politice, jakož i zohlednění vzájemných sankcí.

Podrobně byla rozebrána rozhodčí smlouva, jelikož je považována za nedílnou součást zahraničních ekonomických vztahů, a zejména jako základ pro řešení sporů. Rozhodčí smlouva je dohoda dvou osob a je základem pro činnost tak složitého mechanismu, jako je mezinárodní rozhodčí řízení. Navíc slouží jako zdroj takového množství sporů v praxi při uplatňování Rozhodčích pravidel UNCITRAL.

Ustanovení Rozhodčích pravidel UNCITRAL jsou ve své povaze dispozitivní a poskytují stranám právo stanovit podmínky smlouvy na základě svých zájmů. Podle mého názoru je nezbytné, aby zákonodárci neustále zlepšovali pravidla rozhodčího řízení, hledali nové způsoby provádění rozhodčího řízení, chránili práva stran v rozhodčím řízení s přihlédnutím k problematice vzájemného účinku norem vnitrostátního práva a mezinárodního práva.

Procesy sjednocování mají zřejmě pozitivní účinek, zejména v souvislosti s rozvojem mezinárodní hospodářské činnosti, a to i v souvislosti se sankcemi a pokusy o izolaci trhu. Tyto procesy by se neměly zastavit. Avšak hlavní a důležitou roli při vývoji mechanismu řešení sporů v mezinárodním rozhodčím řízení by měli hrát samotní účastníci zahraniční ekonomické činnosti, protože mezinárodní rozhodčí řízení a

Rozhodčí pravidla UNCITRAL nejvíce odpovídají jejich zájmům jako způsobu posuzování zahraničních ekonomických sporů.

Domnívám se, že proces reformování procesní mezinárodní legislativy ve formě Rozhodčích pravidel UNCITRAL ještě není dokončen a je nutné jej nadále studovat a zkoumat. Je možné, že v blízké budoucnosti budou provedeny změny, zejména s ohledem na tendenci, k nimž dochází v hospodářských a politických mezinárodních vztazích. Podle mého názoru je nutné posílit univerzálnost použití Rozhodčích pravidel UNCITRAL s přihlédnutím ke kvalifikovanému výkladu a použití specifických norem vnitrostátního práva zemí, jako zdroje modernizace norem mezinárodního práva. V situaci, kdy mezi státy neexistuje právní úprava uznávání a výkonu rozhodnutí obecných soudů (kromě Evropské unie a několika mezinárodních smluv), jsou mezinárodní rozhodčí řízení a Rozhodčí pravidla UNCITRAL a Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů ve skutečnosti jediným způsobem, jak účinně chránit práva stran v konfliktních situacích, které nelze překonat vzájemnou dohodou.

Ve své diplomové práci jsem dospěla k závěru, že rozhodčí instituce zůstávají neutrální vůči všem účastníkům řízení bez ohledu na jejich státní příslušnost, a to s přihlédnutím ke všem potřebným opatřením a pravidlům, která musí rozhodčí instituce dodržovat ve všech případech. Opačný stav by byl nepřijatelný ve světové ekonomice, kde by vlastnická práva a zájmy podniků měly být komplexně chráněny a kde by měl probíhat proces vzájemného utváření obecných pravidel a současně proces odporu. V blízké budoucnosti by dle mého přesvědčení měla být také stanovena nově sjednocená a transparentní pravidla chování stran.

Opatření, kterým by bylo možné omezit rozsah zneužití práva při řešení mezinárodních soukromoprávních sporů, by mohla být systematizace a analýza rozhodčí praxe zemí s cílem identifikovat nejběžnější argumenty stran, jejich kontext a právní zdůvodnění. Zvláště důležité by dle mého názoru bylo vyvinout jednotný přístup k výkladu pojmu „veřejný pořádek“ s možným sestavením jakéhosi seznamu porušení a rozporů, které lze charakterizovat jako neslučitelné s veřejným pořádkem konkrétního státu.

Ve své diplomové práci jsem se pokusila podrobně analyzovat moderní tendence v praxi použití Rozhodčích pravidel UNCITRAL při regulaci mezinárodního obchodu, a to v současné fázi jeho vývoje a právních aspektů dopadu sankcí a obchodních embarg na mezinárodní spory vedené rozhodčími institucemi. Hospodářské (ekonomické) sankce jsou široce používaným nástrojem zahraniční politiky, který může mít významný dopad na plnění smluvních práv a povinností stran. Přestože existuje mnoho způsobů, jak mohou sankce bránit mezinárodnímu rozhodčímu řízení, zaměřila jsem se na problematiku arbitráže sporů souvisejících s ekonomickými sankcemi. Diskuse o řešení sporů, souvisejících se sankcemi vychází ze skutečnosti, že se sankce vztahují k otázkám politiky a vzniku určitých omezení, která mohou ovlivnit rozsah rozhodčího řízení. Přesto se domnívám, že sankce nesměřují přímo k rozhodčímu řízení. Sankce se vztahují na omezený počet osob, strany jakékoli státní příslušnosti mohou stále předkládat spory evropským rozhodčím institucím a rozhodčí řízení zůstává beze změn. Sankce navíc nebrání stranám uvedeným na seznamu sankcí v podání žádosti o rozhodčí řízení. Tato otázka je nicméně relevantní, protože nedotknutelnost práv na ochranu a svobodné vyjádření vůle a soulad zájmů v mezinárodních vztazích jsou vždy v určité fázi jejich rozvoje zpochybňovány podporovateli izolace trhu a „blokového myšlení“.

Sankce tedy nezavádějí zákaz obrátit se k rozhodčí instituci a také nezavádějí žádné zvláštní požadavky, které by se vztahovaly výhradně na strany. Nařízení EU se nedotýkají hlavních zásad rozhodčího řízení, mezi které patří zásady nestrannosti a rovného zacházení. **Použití Rozhodčích pravidel UNCITRAL a dalších norem UNCITRAL je v současnosti plně realizovatelné.**

Studie byla provedena na základě legislativního rámce vnitrostátního práva, práva Evropské unie a mezinárodních smluv, vědeckých prací, článků, týkajících se použití Rozhodčích pravidel UNCITRAL. Hlavní závěry jsou proto založeny na textech vnitrostátních zákonů a jejich komentářů, týkajících se rozhodčího řízení, dále na rozhodčích pravidlech nejznámějších rozhodčích institucí, na výsledných materiálech konferencí a publikovaných dokumentech mezinárodních organizací.

Pomocí obecných vědeckých metod analýzy, syntézy a srovnávacích metod pro studium novelizace ve zdrojích právní regulace mezinárodního rozhodčího řízení a

použití Rozhodčích pravidel UNCITRAL, se mi podařilo identifikovat perspektivy v praxi použití Rozhodčích pravidel UNCITRAL a některé z nejdůležitějších směrů jejich budoucího vývoje a na základě toho formulovat několik závěrů, týkajících se procesních ustanovení Rozhodčích pravidel UNCITRAL. Za zmínku dle mého názoru stojí další závěry:

1. Vývojové tendenci procesních ustanovení mezinárodního rozhodčího řízení se vyvíjí dvěma směry. Jeden směr vývoje předpokládá změny v použití Rozhodčích pravidel UNCITRAL, souvisejících s rozhodčím řízením z hlediska vývoje samotného rozhodčího řízení, tj. možné zjednodušení nebo naopak komplikace procesu rozhodčího řízení. Další směr vývoje předpokládá změny ve vztahu mezi rozhodčím řízením a národními suverenitami ohledně použití norem práva.
2. Procesní ustanovení Rozhodčích pravidel UNCITRAL mají tendenci komplikovat a formalizovat mezinárodní rozhodčí řízení, jakož i stanovit detailní postup před zahájením rozhodčího řízení.
3. Mezinárodní rozhodčí řízení se postupně oddaluje od státu, od vnitrostátních procesních norem, a proto lze pozorovat snižování jejich vzájemné závislosti. Zároveň v procesních ustanoveních Rozhodčích pravidel UNCITRAL je více patrná tendence posilovat prioritu rozhodců před obecnými soudy. To je patrné téměř ve všech fázích řízení, jakož i v takových dalších prvcích, jako je konsolidace rozhodčích řízení a přijetí dočasných předběžných opatření.

Nakonec je třeba upozornit na ještě jeden jev, který běží jakoby souběžně se všemi výše uvedenými změnami. S použitím Rozhodčích pravidel UNCITRAL a jejich perspektivních změn v budoucnu lze s jistotou říci, že úloha mezinárodního rozhodčího řízení, týkající se národní suverenity států (nezávislosti na právu států), roste. Tento jev je zaprvé způsoben rostoucí globalizací světové ekonomiky, která vyvolává touhu stran sporu z různých zemí k nezávislosti na právu států, a to i při řešení sporů. Změny způsobené tímto jevem jsou dle mého názoru velmi vážné a mohou být základem pro další studium tohoto téma.

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

1. BŘÍZA, Petr, Břicháček, T., Fišerová, Z., Horák, P., Ptáček, L., Svoboda, J. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 767 s. ISBN 978-80-7400-528-2.
2. GARNER, Bryan Andrew. *Black's Law Dictionary, 10th edition*. Eagan, Minnesota: Thomson West, 2014. 2052 s. ISBN 978-0314613004.
3. MACHKOVÁ, Hana. *Mezinárodní obchodní operace*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 2014. 256 s. ISBN 9788024780221.
4. MOSES, Margaret L., *The Principles and Practice of International Commercial Arbitration*. New York: Cambridge University Press, 2008. 340 s. ISBN 978-0-511-50629-1.
5. PFEIFFER, Magdalena. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. 412 s. ISBN 978-80-7380-764-1.
6. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 400 s. ISBN 978-80-7478-004-2.
7. RŮŽIČKA, Květoslav. *Vnitrostátní a mezinárodní rozhodčí řízení před RS při HK ČR a AK ČR*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. 215 s. ISBN 978-80-7380-745-0.
8. ВОЛОГДИН, Александр. *Правовое регулирование внешнеэкономической деятельности*. 6-ое издание. Москва: ЮРАЙТ, 2019. 388 стр. ISBN 9785534092806.
9. ГЕТЬМАН-ПАВЛОВА, Ирина. *Международное частное право*. 2-ое издание. Москва: ЮРАЙТ, 2014. 541 стр. ISBN 978-5-9916-3223-2.

10. КЕШНЕР, Мария. *Право международной ответственности*. Проспект, 2016. 411 стр. ISBN 9785392243655.
11. КОСТЮНИНА, Галина. *Форум «Азиатско-Тихоокеанское экономическое сообщество» (АТЭС), Международная экономическая интеграция: Учебное пособие*. Под ред. Н. Ливенцева. Экономистъ, 2006. 430 стр. ISBN 5-98118-120-6.
12. НИКОЛЮКИН, Станислав. *Международный коммерческий арбитраж*. Москва: Юстицинформ, 2009. 270 стр. ISBN 978-5-7205-0986-6.

Seznam použitých odborných článků

1. BĚLOHLÁVEK, Alexander. *Rozhodčí řízení a komunitární právo* [online]. Evropské právo č. 10/2002. C.H.Beck, 2002.
2. NOVÝ, Zdeněk. *Interpretace ne-práva v mezinárodní arbitráži: příklad Pravidel UNCITRAL - část I* [online]. Právní prostor, 2018.
3. БАГАЕВ, Владимир. *Это вопрос суверенитета // 20-летие российского юрбизнеса отметили предложением закрыть рынок для иностранцев* [online]. Zakon.ru, 2014.
4. ДАВЫДЕНКО, Дмитрий. *Страницы истории международного арбитража* [online]. Публикация Коллегия No 6-7, 2008.
5. ЕРПЫЛЕВА, Наталия. *Международный коммерческий арбитраж: институционно-нормативный механизм правового регулирования* [online]. Законодательство и экономика № 1, 2011.
6. НЕСТЕРЕНКО, А.В. *Критерии арбитрабельности споров по законодательству Российской Федерации* [online]. Международный коммерческий арбитраж № 4, 2005.
7. СЛИПАЧУК, Татьяна. *Арбитражное соглашение: современные проблемы и тенденции* [online]. Международный коммерческий арбитраж: современные проблемы и решения: Сборник статей к

75-letiu Mezinárodního obchodního arbitrážního soudu při Obchodní a průmyslové komoře Ruska. Pod red. A.S. Komarova. Moskva: Statut, 2007.

8. ШПАКОВИЧ, Ольга. *Наднациональность в праве международных организаций*. [online]. Вестник международных организаций No 2, 2012.

Seznam použitých internetových zdrojů

1. New York Arbitration Convention – Contracting states. Dostupné z: <http://www.newyorkconvention.org>.
2. *UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration (1985), with amendments as adopted in 2006* [online]. Vienna: English, Publishing and Library Section. United Nations Office at Vienna, 2008. ISBN 978-92-1-133773-0. Dostupné z: https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-arb/07-86998_Ebook.pdf.
3. *Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (1985)* [online]. New York, 2015. UNCITRAL secretariat, Vienna International Centre. Dostupné z: <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/new-york-convention-e.pdf>.
4. *Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži (1958)* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-176>.
5. Mezinárodní arbitrážní informace / Rozhodčí instituce a rozhodčí soudy. Dostupné z: <https://www.international-arbitration-attorney.com/cs/arbitral-institutions-and-arbitration-courts/>.
6. *A Guide to UNCITRAL: Basic facts about the United Nations Commission on International Trade Law* [online]. Vienna: Publishing production: English, Publishing and Library Section, United Nations

- Office at Vienna., 2013. Dostupné z: <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/general/12-57491-Guide-to-UNCITRAL-e.pdf>.
7. Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo UNCITRAL, Ministerstvo průmyslu a obchodu. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-organizace-a-obchod/uncitral/komise-osn-pro-mezinarodni-obchodni-pravo-uncitral--221755/>.
 8. *UNCITRAL 2012 Digest of Case Law on the Model Law on International Commercial Arbitration* [online]. UNCITRAL secretariat, Vienna International Centre. Dostupné z: <https://www.uncitral.org/pdf/english/clout/MAL-digest-2012-e.pdf>.
 9. *UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, 2016 edition* [online]. UNCITRAL secretariat, Vienna International Centre. Dostupné z: https://www.uncitral.org/pdf/english/clout/CISG_Digest_2016.pdf.
 10. *UNCITRAL Arbitration Rules (as revised in 2010)* [online]. UNCITRAL secretariat, Vienna International Centre. Dostupné z: <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/arb-rules-revised-2010-e.pdf>.
 11. *Revised UNCITRAL Arbitration Rules Adopted* [online]. United Nations information service, 29.6.2010 UNIS/L/139, Press release. Dostupné z: <http://www.unis.unvienna.org/unis/en/pressrels/2010/unis1139.html>.
 12. *Report of the Working Group on Arbitration and Conciliation on the work of its 45th session* [online]. Vienna, 11-15 September 2006. Dostupné z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/614>.

13. *LCIA Arbitration Rules* [online]. London, 2014. Dostupné z: https://www.lcia.org/dispute_Resolution_Services/lcia-arbitration-rules-2014.aspx.
14. *Report of Working Group II (Arbitration and Conciliation) on the work of its 52nd session* [online]. New York, 1-5 February 2010. Dostupné z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/688>.
15. *SCC Arbitration Rules 2017* [online]. Stockholm, 2017. Dostupné z: https://sccinstitute.com/media/293614/arbitration_rules_eng_17_web.pdf.
16. *ICC Arbitration Rules 2014* [online]. Paris, 2017. Dostupné z: <https://iccwbo.org/dispute-resolution-services/arbitration/rules-of-arbitration/>.
17. *General Assembly Resolution 65/22, UNCITRAL Arbitration Rules as revised in 2010* [online]. Dostupné z: <https://undocs.org/en/A/RES/65/22>.
18. *Recommendations to assist arbitral institutions and other interested bodies with regard to arbitration under the UNCITRAL Arbitration Rules (as revised in 2010)* [online]. New York, 2013. Dostupné z: <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/13-80327-recommendations-arbitral-institutions-e.pdf>.
19. Permanent Court of Arbitration about UNCITRAL Arbitration Rules, dostupné z: <https://pca-cpa.org/en/services/arbitration-services/uncitral-arbitration-rules/>.
20. LCIA about UNCITRAL Arbitration Rules, dostupné z: https://www.lcia.org/Dispute_Resolution_Services/LCIA_Services_in_adhoc_proceedings.aspx.
21. Ukraine-Russia related sanctions // Sanctions Brochure of the OFAC, Directives 1 and 2 Pursuant to Executive Order 13662, dostupné z:

<https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/pages/ukraine.aspx>.

22. *Указ президента РФ о применении отдельных специальных экономических мер в целях обеспечения безопасности Российской Федерации № 560* [online]. 2014. Dostupné z: <http://static.kremlin.ru/media/acts/files/0001201408060033.pdf>.
23. *Nařízení Rady (EU) č. 833/2014 ze dne 31. července 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnosti Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0833>.
24. *Nařízení Rady (EU) č. 960/2014 ze dne 8. září 2014, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnosti Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0960>.
25. *Nařízení Rady (EU) č. 692/2014 ze dne 23. června 2014 o omezeních dovozu zboží pocházejícího z Krymu nebo ze Sevastopolu do Unie v reakci na jejich protiprávní anexi* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32014R0692>.
26. *Nařízení Rady (EU) č. 269/2014 ze dne 17. března 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnosti narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32014R0269>.
27. *Rozhodnutí Rady EU 2014/872/SZBP kterým se mění rozhodnutí 2014/512/SZBP o omezujících opatřeních vzhledem k činnosti Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině a rozhodnutí 2014/659/SZBP*

- měnící rozhodnutí 2014/512/SZBP* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0872&from=EN>.
28. *United Nations Convention on the Assignment of Receivables in International Trade (New York, 2001)* [online]. Dostupné z: <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/ctc-assignment-convention-e.pdf>.
29. *UNCITRAL Guide on the Implementation of a Security Rights Registry (2013)* [online]. Dostupné z: <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/security-rights-registry-guide-e.pdf>.
30. *UNCITRAL Legislative Guide on Secured Transactions (2007)* [online]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/09-82670_ebook-guide_09-04-10english.pdf.
31. *ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU k otázce účinnosti postoupení nebo subrogace pohledávky vůči třetím stranám a přednosti postoupené nebo subrogované pohledávky před právem jiné osoby COM/2016/0626* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=COM%3A2016%3A626%3AFIN>.
32. *UNCITRAL Model Law on Secured Transactions (2016)* [online]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/19-08779_e_ebook.pdf.
33. *Resolution adopted by the General Assembly 71/136, on 13 December 2016* [online]. Dostupné z: <https://undocs.org/en/A/RES/71/136>.

Seznam použitých právních předpisů

1. Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.
2. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.
3. Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

Seznam použité judikatury

1. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. ledna 2014, sp.zn. 23 Cdo 1546/2012.
2. Pourvoi no. T 08-12.399, France 3 November 2009 Supreme Court (Société Anthon GmbH & Co. v. SA Tonnellerie Ludonnais) [online]. Dostupné z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/091103f1.html>.

Rozhodčí pravidla UNCITRAL a jejich využití v praxi

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá Rozhodčími pravidly UNCITRAL a jejich využitím v praxi. Cílem je analyzovat postavení a oblast využití Rozhodčích pravidel UNCITRAL a dalších norem UNCITRAL v současných podmínkách vývoje mezinárodního obchodu, růstu mezinárodních ekonomických vztahů a v důsledku toho i prohloubení integračních procesů. Pro dosažení cíle jsou použity právně-analytické, právní komparativní a právně-deskriptivní metody. Diplomová práce je rozdělena do dvou částí. V první části se čtenář seznamuje s obecným pojetím mezinárodního rozhodčího řízení, s rozhodčí smlouvou jako základem rozhodčího řízení, arbitrabilitou a v neposlední řadě s rozdílem mezi ad hoc a institucionální arbitráží. V druhé části se autorka zabývá Komise UNCITRAL a její rolí v mezinárodním právu soukromém, provádí se analýza právních aspektu Rozhodčích pravidel UNCITRAL a jejich aktuální novelizace v roce 2010, a také jejich praktická realizace v moderních podmínkách rozvoje mezinárodního obchodu při současném vlivu hospodářských sankcí. V závěru jsou formulovány konkrétní výroky o tom, že další vývoj Rozhodčích pravidel UNCITRAL je nevyhnutelný. Použití Rozhodčích pravidel UNCITRAL a dalších norem UNCITRAL je v současnosti plně realizovatelné nehledě na současnou situaci existence obchodních embarg a hospodářských sankcí.

UNCITRAL Arbitration Rules and their application in practice

Abstract

This thesis investigates the UNCITRAL Arbitration Rules and their application in practice. The aim of the thesis is to analyze the extent of the application of UNCITRAL Arbitration Rules and other UNCITRAL rules in the current climate of the development of international trade, the growth of international economic relations and, as a result, the enhancement of integration processes. Legal-analytical, legal-comparative and legal-descriptive methodology is used to address the aforementioned research question. The thesis is divided into two parts. In the first part, the reader is acquainted with the general concept of international arbitration, the arbitration agreement as the basis of arbitration, arbitrability and, last but not least, the difference between ad hoc and institutional arbitration. In the second part, the author covers the UNCITRAL Commission and its role in private international law, investigates the legal aspects of the UNCITRAL Arbitration Rules and their most recent revision in 2010 and their practical implementation in modern conditions of international trade under the current impact of economic sanctions. In conclusion, the author draws up specific statements, that further development of the UNCITRAL Arbitration Rules and other UNCITRAL rules is currently fully feasible regardless of the current state of trade embargoes and economic sanctions.

Klíčová slova

UNCITRAL, Rozhodčí pravidla, Mezinárodní rozhodčí řízení.

Keywords

UNCITRAL, Arbitration rules, International arbitration.